

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

ATKELIAUJA ES PARAMA – Petras Maksimavičius	4
KĄ ŽMONĖS PASAKYS? – Jurgita Stankauskaitė	6
LIETUVAI NUĖJUS 25-ERIŲ METŲ KELIĄ – Tadas Bagdonavičius	7
KOVO PIRMASIS SEKMADIENIS - PASAULIO LIETUVIŲ MALDOS DIENA ...	8
VĖL KARTOJASI KLAIDOS VERČIANT MOKINIŲ PATIKROS UŽDUOTIS Į LIETUVIŲ KALBĄ	8
PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS PIRMININKĖ RAGINA PAREMTI UKRAINĄ	9
SUVALKŲ PROKURATŪRA PRADĖJO TYRIMĄ DĖL RAGINIMŲ SUSIDOROTI SU LIETUVIAIS	9
IŠRINKTOS METŲ KNYGOS	10
NUO INKSTŲ TRANSPLANTACIJOS LIETUVOJE PRADŽIOS - 45 METAI	10

MINĖJIMAI

KOVO 11-OJI - LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO DIENA.....	11
---	----

KULTŪROS BARUOSE

„RAGANĖS“ IR „ŠIMTAKOJO“ ŠVENTĖ – Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė	14
---	----

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

PARTIZANŲ VADAS VACLOVAS VOVERIS-ŽAIBAS – Gintaras Lučinskas 18	
DOKUMENTINIO FILMO „ŽAIBAS - DZŪKIJOS LEGENDA“ PREMĖRA – Gintaras Lučinskas	21

ŽMONĖS

KLEVŲ LABUČIAI – Genutė Pakutkienė	22
---	----

JUBILIEJAI

„VILTELĖS“ KLUBO IR „TU NE VIENAS“ DRAUGIJOS 2014 METŲ VEIKLA – Vida Jolanta Stankevičienė	24
---	----

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------------	----

Viršeliuose:

Kovo 11-osios minėjimas Kampuočiuose (Petro Vitkausko nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel./faks. 87 5161 416
www.ausra.pl
red@post.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. 22 Lipca 9
tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI:

Petras Maksimavičius, Eugenija Pakutkienė,
Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai
2015-03-13 .

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra.

„Aušros“ redakcijos sąskaita:

BS Sejny O/Puńsk, ul. A. Mickiewicza 52,
16-515 Puńsk
Nr. 33 93540007 0070 0000 0198 0008
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Marchlewskiego 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.ruch.com.pl. Kilus klausimų, prašom rašyti el. p. adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti „RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693 70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7-17 val.). Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Administracji i Cyfryzacji.

Projektą iš dalies remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas (26-27 psl.).

Ministerstwo
Administracji
i Cyfryzacji

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai,

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Sakoma, kad visą laiką reikia atsinaujinti, keistis, augti. Taip kaip gamtoje... po ilgesnio stingulio vėl viskas pabunda, sužaliuoja, veši. Nors šiais metais žiema nebuvo žiauri, vis tiek nekantriai laukiama pavasario, kaitresnio saulės spindulio. „Aušra“ šiais metais prisiderino prie gamtos, todėl Jums, mieli skaitytojai, į rankas atiduodame naują rūbą įsigijusį leidinį. Su nauju pavasarišku drabužiu galbūt ir turinys atsinaujins... Kviečiame Jus kurti mūsų „Aušrą“ kartu. Jei norite papasakoti apie savo surengtą renginį ar išsakyti savo nuomonę mūsų visuomenei aktualiais klausimais, RAŠYKITE ir siųskite mums. Taip pat mielai spausdinsime įdomias nuotraukas. Jei pasisekė padaryti gražią fotografiją, pasidalinkite su mumis. Nuo kovo 1 d. „Aušrą“ maketuoją Aldona Jonušonytė. Tikimės, kad naujasis mūsų veidas Jums patiks. Tad cituodami Martyną Mažvydą tariame: „Imkit mane ir skaitykit“.

Šiame „Aušros“ numeryje pasižiūrėsime, kaip mūsų regione buvo skirstoma Europos Sąjungos struktūrinė parama, kiek efektyviai gebėta ja pasinaudoti, ar neiššvaistyti beprasmiškai pinigai. Visada verta pamąstyti, kaip leisti kad ir už dyką gautus pinigus, kad jie atneštų kuo daugiau naudos visuomenei, o ne būtų praleisti per vieną dieną. Kas sugeba tai padaryti, tas klesti.

Gera žinia: prokuratūra pradeda ikiteisminį tyrimą dėl tautinių pagrindu skatinamos neapykantos interneto komentaruose. Pagaliau suvokta, kad nesantaikos tarp tautų kurstymas yra pavojingas žaidimas.

Šią savaitę buvo paminėtos 25-osios Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo metinės. Kovo 11-oji lietuviams ypatinga data, simbolizuojanti laisvę.

Mielieji,

Kovo 11-oji yra atgimusios Lietuvos šventė,
Jos garbės ir orumo atkūrimo diena.
Nepamirškime didžiutis tuo, kad esame
nepriklausomos Lietuvos valstybės dalimi.
Tegul mūsų širdyse neblėsta Jos šviesa ir tiesa.
Tegul neapleidžia viltys, tegul visus mus stiprina žinojimas:
čia – mūsų žemė, čia – mūsų valstybė...
Auginkime ir saugokime Lietuvą!

Prof. Vytautas Juozapaitis
Seimo narys
2015 m. kovo 11 d.

Mielieji,

Jau ketvirtį amžiaus gyvename Nepriklausomoje Lietuvoje – tai solidus laikotarpis, leidžiantis įvertinti nueitą kelią. Nepalūžome sunkiausiais okupacijos dešimtmečiais, nesitaikstėme su priespauda ir melu, niekuomet nepamiršome, kas esame, iš kur ateiname. Galiausiai atkūrėme Nepriklausomybę ir sugrąžinome Lietuvą į pasaulio demokratijų šeimą.

Valstybę kuriame visi kartu – kur begyventume, į kurias tolimas šalis benukeliautume.

Išminties ir stiprybės semiamės iš ilgaamžės Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės tradicijos, garsios tolerancija visoms tautoms, kultūroms ir religijoms. Ir šių dienų mūsų Tėvynėje nėra ir negali būti vietos antisemitizmui, rasizmui ir neapykantai. Lietuva – visų mūsų namai.

Kiekvienas lietuvis ir kiekvienas Lietuvos pilietis, nesvarbu, kurioje pasaulio vietoje jis gyventų, yra be galo brangus ir svarbus Lietuvai. Mus visus vienija mūsų Motina Lietuva. Lietuvai reikia kiekvieno Jūsų.

Puoselėkime savo gimtąjį kraštą, tikėkime savimi, tikėkime ir ginkime savo Laisvę, drauge kurkime ateities Lietuvą!

Pagarbiai,
Linas Linkevičius
Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministras

Atkeliauja ES parama

Kodėl „dovanotam arkliui į dantis nežiūrima“?

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Konferencija apie baltojo gandro apsaugą ir jo migracijos Palenkės vaivadijoje maršrutus, Pasakų kaimeliai, kaimynų integracija, reintegracija, tolerancijos pasienyje globalizacija... Tai dalis projektų pavadinimų arba šūkiai, kurių tikslas pritraukti dėmesį ir pateisinti Europos Sąjungos (ES) fondų skirtų lėšų panaudojimą. Vadovaujamasi taisykle: kuo pavadinimai įmantresni ir anksčiau negirdėti – tuo geriau. Išvertus tuos pavadinimus į anglų kalbą ir atitinkamai aprašius, jie skamba visai neblogai ir net ne vieną projektų vertintoją gali įtikinti, kad naujų idėjų kūrėjai pasiryžę išspręsti įsisenėjusias problemas, prisidėti prie Europos paribių integracijos, skurdo mažinimo, paveldo ir gamtos išteklių išsaugojimo. Viskas gražu ir atitinka tuos prioritetus, kokie numatyti paramos programų aprašymuose.

Naujų projektų kūrimo procesas paspartės, kadangi prasideda naujas ES finansavimo etapas. Jis truks iki

2020 metų. Žinovai teigia, kad tai bus paskutinis periodas, kada naujosios ES narės gali tikėtis solidžios paramos. Jau taip iš anksto buvo su-

planuota, kad iki 2020 metų ekonominė, socialinė, infrastruktūrinė... atskirtis tarp ES senbuvų ir naujokių šios paramos dėka turėtų beveik išnykti. Taigi 2020 metais turėtumėm gyventi kaip vokiečiai arba prancūzai. Taip ir gyvensime, tik... ne visi. Todėl ir skubama rengti projektus bei efektyviai tas lėšas panaudoti. O ką reiškia efektyviai? Vieniems efektyvu bus išsaugoti nykstančių varlių rūšį, kitiems mažinti mažų miestelių skurdą. Tarkim, Balstogės miestui efektyviau bus nupirkti 100 naujų autobusų viešajam transportui nei išleisti nuotraukų albumą. Balstogė tai pajėgi padaryti. Silpnesnės savivaldybės nesugebės įrengti „pramonės parkų“ ar padvigubinti darbo

viėtų kiekį, tai už ES lėšas spausdins turistams albumus. Jais mieliai pasinaudos į mūsų kraštą savaitgaliui atsipūsti atvykę tie patys Balstogės miestiečiai. Naujai ES

finansinei perspektyvai jau seniai rengėsi ne viena vadinamoji lokalinė veiklos grupė. Pavadinimai nieko konkretaus nepasako, tačiau šių grupių visiškai igno-

Prasideda naujas ES finansavimo etapas. Jis truks iki 2020 metų. Žinovai teigia, kad tai bus paskutinis periodas, kada naujosios ES narės gali tikėtis solidžios paramos.

ruoti nevertėtų, kadangi daugeliu atvejų jos gana įtakingos, o kai kurios net nesiekia kurti jokių naujų projektų. Jų tikslas administruoti įvairias programas ir skirstyti... jau skirtas lėšas. Neblogas darbas, ar ne? O gal ne viskas taip blogai atrodo, ir reikėtų tiesiog numoti ranka bei vadovautis sena patarle, jog „dovanotam (ES) arkliui į dantis nežiūrima“?

Tačiau kai žinai ir išgirsti, kas po įvairiais projektais slepiasi ir kokie bus jų įgyvendinimo rezultatai eiliniams duonos valgytojams, tai darosi visai nejuokinga. Sunku įtikinti vietos gyventojus ES lėšų panaudojimo efektyvumu, kai jie išgirsta, kad kur nors Balstogėje ar Suvalkuose veikianti organizacija ar verslo struktūra ketina jų kaimą paversti Pasakų kaimu. Reakcija dažnai būna tokia kaip mano pažįstamo, kuris pranešė, kad Punske centre, ten, kur prieš kelis dešimtmečius stovėjo „garsioji“ Punske smuklė, kažkas pastatė „balvoną“. Paaiškėjo, kad tą „balvoną“ punskiečiams atvežta berods iš Suvalkų, ir jis turi reklamuoti prie Punske „Užeigos“ įrengtą „Dviejų meistrų kaimą“. Norisi pasakyti – tikras meistriskumas. Tokie „kaimai“ įkurti dar keliose vietovėse.

Petro Maksimavičiaus nuotrauka

Paslaptingos gatvės Seinų pasakų kaime

Nieko blogo neatsitiko. Gaila tik pinigų, kurie išleidžiami abejotinos vertės ir prasmės projektams. Gal klystu. Tai ne aš, bet vietos gyventojai spręsti turėtų. Seinuose įrengtame Pasakų kaime kartą ir aš buvau apsilankęs. Nieko įspūdingo neradau ir nieko naujo nesužinojau. Nesutikau nei vieno lankytojo. Jeigu tame Seinų „kaime“ šalia būtų „Užeiga“ kaip Punske, o ne miesto stadionas, tai gal ir lankytojų daugiau atsirastų. Tokių sumanymų buvo ne vienas, ir jie žymiai daugiau kainavo nei pastarasis. Visi tikriausiai prisimename Seinuose, Punske ir kitur pastatytus „informacinius kioskus“, kuriuose buvo įmontuoti specialios paskirties kompiuteriai. Jais turėjo naudotis turistai, o pateikta informacija paskatinti juos drąsiau ir ilgiau pramogauti mūsų krašte, ir taip didinti vietos bendruomenės pajamas. Deja, „kioskai“ nustojo veikę net nebespėjus į jų standžiuosius diskus suvesti visos aktualios informacijos. Projektas baigėsi, ataskaita buvo parašyta, o „kioskai“ tapo niekam nereikalingi ir niekam neįdomūs. O kiek sukurta informacinių lankstinukų, fotografijų albumų, surengta seminarų, konferencijų ir „mokymų“?

Neseniai Palenkės vaivadijos valdžia paskelbė, kad Europos Sąjungos komisija patvirtino paramos Palenkės vaivadijai regioninės ir socialinės plėtros srityse dydį. Į mūsų regioną tik minėtoms sritims iki 2020 m. atkeliaus 5,1 mlrd. zlotų. Pasižiūrėkime, kam lėšos bus skirtos: apie 1 mlrd. ūkio konkurencingumui didinti, 355,5 mln. verslui ir profesiniam aktyvumui skatinti, 549,5 mln. kompetencijoms ir kvalifikacijoms kelti, 880 mln. transportui, 764 mln. atsinaujinantiems energijos

šaltiniams, 241 mln. gamtos apsaugai, 250 mln. ekonominės nelygybės visuomenėje mažinimui, 759 mln. infrastruktūrai ir visuomenei naudingoms paslaugoms, 122,7 mln. vietos bendruomenių raidai. Nesu kompetentingas svarstyti, ar toks paskirstymas yra logiškas, ar ne, tačiau man atrodo, kad gryna akimi matyti, kur šios lėšos pateks, o kurios bendruomenės apie paramą gali tik pasvajoti. Praktika rodo, kad didžioji dalis lėšų pateks į stipriausius regionus, Palenkės vaivadijos miestus. Jie ir toliau plės savo infrastruktūrą, gerins paslaugų gyventojams kokybę ir sąlygas galimoms investicijoms, mažins nedarbą. Ar mums beliks tik rengti mokymus?

Akivaizdu, kad Punske, Krasnapolyje ar Seinuose bus sudėtinga didinti ūkio (netapatinti su žemės ūkiu) konkurencingumą ar plėtoti visuomeninį transportą. Nebent šiek tiek lėšų pavyks „nugvelbti“ kompetencijoms ir kvalifikacijoms kelti. Ši sritis

bent ankstesniais metais buvo labai populiari. Tokius projektus lengva paruošti, o dar lengviau pateikti ataskaitas. Salės

nuoma, dalyvių maitinimas, kanceliarinės prekės, transporto ir koncerto išlaidos. Juk vargu ar kas sugebės tiksliai suskaičiuoti, kiek mokymų dalyviai išmoko, suvalgę cepelinų, kiek energijos panaudojo, svarstydami, kaip aprašyti baltojo gandro skrydžių maršrutą Palenkės vaivadijoje ir kaip tai svarbu saugant mūsų krašto ekosistemą. Žinoma, formaliai atsisakaiti reikia, surašyti atitinkamus koeficientus, nupiešti pažangos rodiklius. Specialistai moka tas lenteles atitinkamai užpildyti. Tačiau problema visai kita. Mokymai įvyksta, dalyviai nusifotografuoja ir išsiskirsto,

Europos Sąjungos komisija patvirtino paramos Palenkės vaivadijai regioninės ir socialinės plėtros srityse dydį. Į mūsų regioną tik minėtoms sritims iki 2020 m. atkeliaus 5,1 mlrd. zlotų.

Dviejų meistrų kaimas Punske

rengėjai pasirūpina, kad tai plačiai ir išsamiai atspindėtų žiniasklaidoje. Visi patenkinti. Mėnesio pabaigoje daugelis dalyvių susitinka darbo biržoje pasirašyti bedarbio lapą ir gali pasidalinti prašmatniai surengto seminaro išpūdžiais bei papasakoti, kaip smagiai praleido laiką. Žinoma, jeigu turi daugiau laisvo laiko ir noro, gali taip pat nuvykti į vieną moderniausių Lenkijoje kultūros institucijų – Palenkės operą. Juk ne tam, kad ji stovėtų tuščia, buvo investuota (taip pat ES lėšų) net 220 mln. zlotų jos statybai. Jos naujas direktorius neseniai informavo, kad 2015 m. operos biudžetas sieks tik 26 mln. zlotų. Taigi, kaip matote, ne visa ES fondų skiriama parama be prasmės pravalgoma ar iššvaistoma.

Ką žmonės pasakys?

Jeigu jau pradeda į spaudą plaukti tekstai apie mūsų tylėjimą, tai turbūt gerai įkylėjo jo garsus skambėjimas ausyse.

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Praeitame „Aušros“ numeryje publikuotas Petro Maksimavičiaus straipsnis „Ar tai reiškia, kad bendruomenė gyva?“ paskatino prisijungti prie pamąstymų apie Lenkijos lietuvių gretose plintančią tylą. Niekada nemaniau, kad teks apie ją rašyti, nes – ką galima rašyti apie tylą? Jeigu jau pradeda į spaudą plaukti tekstai apie mūsų tylėjimą, tai turbūt gerai įkylėjo jo garsus skambėjimas ausyse.

Įsitraukusi į aktyvesnę lietuvių veiklą Punksko, Seinų ir Suvalkų krašte pamačiau, kaip labai susiskaldžiusi mūsų visuomenė. Gerai nežinau, kaip būdavo anksčiau, nes nerašiau straipsnių, nebendravau su žmonėmis taip, kaip tai darau dabar. Buvau viena iš tų, kurie geriau patylės, su niekuo nepasidalins patirtimi, kad, neduok Dieve, kas nors ko nors nepasakytų, neišjuoktų ar nesukritikuotų. Požiūris į kritiką pasikeitė išvykus šešeriems metams į Kauną. Ir vėl miniu savo mylimą Vytauto Didžiojo universitetą. Jame sukurta mokymo sistema ir dėstytojų požiūris į studentus leido atsiverti, o kiekvieną pagrįstą kritiką priimti kaip patarimą ir pagalbą tolesniems darbams. Taigi mokydama Punksko licėjuje buvau tylenė, įsitikinusi, kad nieko protingo nepasakysiu, tad geriau visai neušinsiu burnos. Šiandien visuomenėje yra panašiai, tad nieko nepaprasto, kad portale punskas.pl arba vietinėje spaudoje diskutuojama, pavyzdžiui, apie jaunimą, o šis kaip tylėjo, taip tyli. Pirmiausia mokyklinio amžiaus jaunimui labai įdomi popierinė

ar virtuali spauda. (Yra išimčių, tad negalima kalbėti apie visus.) Nors čia pasirodo įvairiausių straipsnių, perteikiančių skaitytojams aktualias Lenkijos lietuvių problemas, bet jeigu apie jas nekalbama šeimoje arba mokykloje, tai neverta stebėtis jaunimo tylėjimu. Juk kažkas turi jauną žmogų vesti, rodyti pavyzdį.

Pasidomėjus, kas vyksta mokykloje, pavyzdžiui, per lietuvių kalbos pamokas, įsitikinau, kad dabar yra tas pats, kaip ir tada, kai pati lankiau mokyklą. Rašomi puikūs darbai apie tautinio tapatumo išsaugojimą, kultūros svarbą, tačiau jie taip ir lieka sąsiuvinuose. Niekas jų neskelbia, nekelia į viešumą.

Minint kitokias mūsų krašte atsiradusias problemas, jaunimas nelabai dalijasi savo nuomone, nes jis dažnai jaučiasi neįvertintas arba būna išjuokiamas. Tad pasirenka tylėjimą. Kiekvienas tikisi palaikymo, ramaus pokalbio, bet ne staigios, atstumiančios reakcijos. Akivaizdu, kad dažnai erzina mus nauji požiūriai, kitoks susitikimų, programų ar koncertų skonis. Bet viskas pasaulyje keičiasi, todėl sėdėjimas užstrigusiam laike nieko gero nežada. Žmogus ir jo mąstymas kinta, vystosi, todėl nereikėtų viso to bijoti, tik bandyti suprasti, ieškoti bendros kalbos.

Tylėjimas pasiekia ir suaugusius, kurie ką nors ne taip pasakę bijo užsitraukti nemalonę, bijo piktų akių. Petras Maksimavičius pastebėjo, kad seniau prie bažnyčios žmonės

suėję kalbėdavosi įvairiomis temomis, nes tik taip buvo saugu. Negaliu pasakyti, kad tai jau išnykę, bet iš tiesų yra sumažėjęs diskutuojančiųjų būrys. Dažniausiai nebijo kalbėti tie, kurie jaučia pareigą ir atsakomybę už savo visuomenę ir jos gerovę. Visiems kitiems „nereikia kištis, kur nereikia, tegu sprendžia protingi“. Sakoma: „Eik tu, ką žmonės pasakys“ arba „Man gerai, kaip yra“. Svarbiausia saugoti tik savo kiemo daržą, o visa kita – ne mūsų bėda. Taškas.

Pagarba tiems, kurie nebijo išsakyti savo nuomonės tiek spaudoje, tiek televizijoje. Jie nebijo nei kritikos, nei šaudančių į juos akių. Jie žino savo vertę, supranta, kad turi teisę kalbėti taip, kaip mąsto, argumentuotai dailintis teiginiais. Būtent šie žmonės labai prisideda prie visuomeninės veiklos, todėl jų dėka šis tas keičiasi ir juda pirmyn. Jie supranta tai, ko mes negalime įsisąmoninti – pagrįsta kritika nėra blogas dalykas. Mes niekaip negalime suvokti, kad kritikos sąvoka apibūdina ir teigiamą, ir neigiamą vertinimą, tiesiog nagrinėjimą.

Ko šiandien norėtusi?

Išmokti išklaudyti, suprasti ir palaikyti kitus bei susidomėti bendromis problemomis, o ne tik kaimyno sodu. Išmokime pirmiausia juoktis iš savęs, nes kartais net neišsivaizduojame, kaip „netyčia“ galime pakirpti kam nors sparnus. Ir jeigu kas lenda iš tylos, tai leiskime jam pabaigti sakinį.

Lietuvai nuėjus 25-erių metų kelią

TADAS BAGDONAVIČIUS

Minėdami Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 25-ąsias metines pažiūrime į Lietuvą kaip į „gausybės ragą“. Ne visi supranta savos valstybės turėjimo privalumus, tačiau jaučiame, jog tai vertybė, kurią turėti tikrai geriau, negu jos neturėti. Tada pamirštame nusiskundimus ar neišpildytus norus. Retkarčiais grupelė žmonių demonstruoja savo nepasitenkinimą dažniausiai dėl prastos socialinės padėties. Tai opi posovietinių valstybių problema. Mat paveldėta kitos sistemos pusamžį formuota visuomenė, kurios dalis sunkiai prisitaiko prie naujos padėties.

Lietuvos padėtis išskirtinė tuo, jog jos valstybingumas ir visos vertybės, kurias jungia žodis „Lietuva“, turi priešų. Socialinės, demografinės ar ekonominės problemos (kad ir kokios jos būtų skaudžios) dažnai kartojasi demokratinėse valstybėse ir yra įprastos, o problemos, susijusios su saugumo klausimu – rimtos, jas būtina spręsti skubiai ir ryžtingai, nepaisant laiko ar aplinkybių. Ryškėja, jog per 25-erius metus saugumo klausimas buvo kiek užmirštas. Nors dešimtojo dešimtmečio pradžioje pavyko apsiginti nuo įvairių vidaus ir išorės pavojų, bet vėliau mus lydėjo menkavertiškumo sindromas. Įstojus į NATO struktūras atsirado paradoksas – saugumas buvo išvis užmirštas. Tai rodo faktas, jog Lietuvos kariuomenė yra silpniausiai finansuojama tarp partnerių valstybių, o kitos civilinės struktūros nepajėgios veikti dėl politinės valios stokos.

Žiūrint iš istorijos perspektyvos, tarpukario Lietuva saugumo klausimu

buvo kiek toliau pažengusi nei šiandien. Vidaus saugumas veikė operatyviai, pavyko rasti ir nubausinti užsienio agentus (SSRS, Vokietijos ar Lenkijos), o kariuomenę 1940 metais turėjome tikrai elitinę. Nuolaidžiavimo ultimatumams ar pasidavimo sovietų „malonei“ be šūvio pareikalavo laikai. Mat virė pats didžiausias konfliktas žmonijos istorijoje, ir Lietuvą, jei tik būtų priešinusis, galėjo ištikti Krymo totorių, dalies pokario repatrijuotų vokiečių ar 1944 metų Varšuvos likimas. Turime daug puikių pavyzdžių istorijos vadovėliuose, kurie rodo ano meto agresorių žiaurumą, potencialą daryti anksčiau neišivaizduojamus žiaurius dalykus visoms tautoms. 1940–1944 metais, nepaisant visų ginčų dėl politikų ir kitų valstybės struktūrų veiklos, lietuviai išsaugojo potencialą toliau veikti prieš okupantus. Visuomenė tai įrodė rezistentų ir disidentų veiklos laikotarpiu. Tai davė ne tik Lietuvai, bet ir kitoms tautoms laisvę.

25-erių metų Lietuvos valstybei pavyko integruotis į galingiausias pasaulio struktūras, kurios labiau nei nacionalinės organizacijos yra mūsų saugumo garantas. Pačios vidaus struktūros šiandien yra mažiau pasiruošusios rūpintis saugumu nei 1940 metų Lietuvoje. Pastaruoju metu rodomas ryžtas taisyti paskutinių dviejų dešimtmečių klaidas. Tai, aišku, verta pagirti. Bet lieka daug kitų problemų, kurioms spręsti reikia ne ginklų ir mokymų. Tai tautinio, pilietinio-patriotinio ugdymo nebuvimas, politinio elito nihilizmas ir neryžtingumas. Šie dalykai kelia daug didesnius pavojus. Draudžiant

paramilitarinių rekvizitų viešą naudojimą, diskutuojant dėl visuotinės karinės prievolės sugražinimo toleruojama Ukrainos separatistų simbolikos (vadinamosios šv. Georgijaus juodai oranžinės juostelės) naudojimą ar kai kurių politikų viešus santykius su Rusijos struktūromis. Istorijoje žinome daug pavyzdžių, kai stiprūs partneriai nenorėjo mirti dėl silpnosio draugo ar norėjo paaukoti „mažesnius brolius“ dėl savo saugumo.

Saugumo garantas yra savos stiprios saugumo struktūros, plačios visuomenės ryžtas ir patriotizmas, o ne vienusiškai įsipareigojimai. Kiek Lietuva garantuos saugumo standartus Europai ir pasauliui, tiek pasaulis gins Lietuvą.

Švenčiant iškilią ir tikrai svarbią Lietuvai šventę verta besiklausant kalbų ir gražių koncertų pamąstyti apie modernaus XXI amžiaus patriotizmo, pilietiškumo ir valstybės, kurią visi vadiname vertybe, saugumo standartus.

Lietuvos lenkų rinkimų akcijos vadovas V. Tomaševskis su Georgijaus juostele

Kovo pirmasis sekmadienis – Pasaulio lietuvių maldos diena

Pirmasis kovo sekmadienis nuo šiol bus skirtas bendrai maldai už lietuvių visame pasaulyje. Vilniaus arkikatedroje kovo 1 d. (sekmadienį) 12.30 val. šv. Mišias šia intencija aukojo Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas kartu su Užsienio lietuvių katalikų sielovados delegatu prel. Edmundu Putrimu.

Apie idėją pakviesti maldai už visus lietuvių pasaulyje portalui www.bernardinai.lt prelatas Edmundas Putrimas pasakojo: „Pernai spalio mėnesį vykusiam Lietuvos vyskupų posėdyje pasiūliau šią mintį, ir vyskupai mielai ją parėmė. Malda juk yra sujungianti jėga. Esu jiems labai dėkingas, kad tai nebus tik vienkartinė akcija – ši diena įtraukta į Lietuvos katalikų liturginį kalendorių. Nuo šiol kasmet kovo pirmas sekmadienis bus skirtas maldai už lietuvių visame pasaulyje. Ketvirtadalis tautos jau gyvena už Lietuvos

ribų. O malda mus tikrai jungia.“

Kovo 1-ąją šv. Mišias už pasaulio lietuvių Punksko bažnyčioje atnašavo kun. Marius Talutis. Jis priminė, kad jau antrus metus visi lietuviai pakviesti bendrai maldai.

Lietuviškas šv. Mišias už po visą pasaulį išsibarsčiusius tautiečius Seinuose atnašavo kun. Petras Gucevičius. Per pamokslą jis pasakojo apie šv. Kazimiero asmenybę ir nueitą gyvenimo kelią.

Šventė buvo tęsiama Seinų „Lietuvių namuose“. Čia koncertavo svečiai iš Marijampolės, Gedimino Nevulio vadovaujamas vyrų kvartetas. Renginį organizavo Šv. Kazimiero draugija. Koncerto metu paminėti kun. Pranas

Šv. Kazimiero draugijos pirmininkas Algirdas Vektorius

Gavėnas (sukakus 15-osioms mirties metinėms) ir kun. Jonas Bosko (sukakus 200-osioms gimimo metinėms). Apie šias iškilias asmenybes papasakojo Saleziečių draugijos bendradarbis Alfonsas Vitkauskas. Jis taip pat įteikė padėkos raštus Seinų ir Žagarių bažnytiniais chorams, kunigui Petriui Gucevičiui, Birutei Roglienei, trečius metus veikiančios maldos grupės aktyviausiems lankytojams.

Vėl kartojasi klaidos verčiant mokinių patikros užduotis į lietuvių kalbą

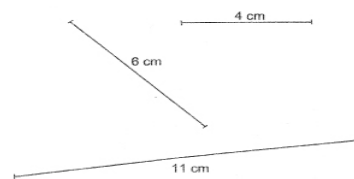
Lenkijos lietuvių bendruomenės (LLB) valdybos pirmininkė Danutė Valukonytė kreipėsi į Lenkijos centrinę egzaminų komisiją Varšuvoje, nurodydama, kad pagrindinės mokyklos baigiamosios klasės mokinių bandomosios patikros užduotyje atsirado vertimo netikslumų: lietuviško varianto teisingas atsakymas buvo visai kitas nei lenkiško varianto.

LLB valdybos pirmininkė pažymėjo, kad pasitaikančios klaidos ne tik neleidžia objektyviai įvertinti mokinių pasiektų rezultatų, bet taip pat turi ilgalaikes neigiamas pasekmes Lenkijos lietuvių švietimui. Pasak jos, tokios klaidos neskatina tėvų ir mokinių rinktis mokymąsi gimtąja kalba ir juolab laikyti lietuvių kalbą egzaminus.

D. Valukonytė paprašė, kad užduočių vertimą į lietuvių kalbą labai kruopščiai tikrintų Centrinės egzaminų komisijos pakviesti vertėjai, kad klaidos ateityje nepasikartotų.

Tai buvo jau antras LLB kreipimasis į minėtą komisiją, kadangi pirmuoju atveju atsiųstame atsakyme Centrinė egzaminų komisija informavo, jog ji vertimo klaidų neižvelgusi.

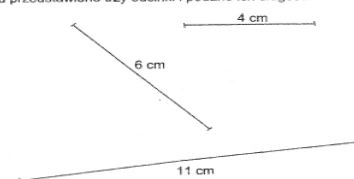
17 užduotis. (0–1)
Paveikslėlyje pateiktos trys atkarpos ir nurodyti jų ilgiai.

Nuspėsk, ar sakiniai teisingi. Pažymėk P, jeigu sakinyje teisingas arba F – jeigu klaidingas.

Iš pateiktų atkarpų galima sukurti trikampį.	☐ P	☐ F
Trikampį galima sukurti iš 15 cm atkarpos ir dviejų pasirinktų atkarpų, kurios pateiktos paveikslėlyje.	☐ P	☐ F

Zadanie 17. (0–1)
Na rysunku przedstawiono trzy odcinki i podano ich długości.

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Z podanych odcinków można zbudować trójkąt.	☐ P	☐ F
Można zbudować trójkąt z odcinka o długości 15 cm i każdej pary odcinków z rysunku.	☐ P	☐ F

Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkė ragina paremti Ukrainą

Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkė Danguolė Navickienė paragino visus lietuvius kreiptis į savo gyvenamų valstybių valdžios atstovus, kad jie reikšmingiau paremtų Ukrainą, kovojančią dėl savo žemių vientisumo. Laiške lietuviams pirmininkė rašo: „Krizė Ukrainoje didėja. Tarpininkauta taika sugriuvo ir Rusija tęsia savo agresiją Rytinėje Ukrainoje. Dabartinės Europos Sąjungos ir JAV sankcijos per silpnos. Reikia jas stiprinti ir, be to, reikia reikšmingos karinės pagalbos apgultai Ukrainos kariuomenei. Raginu visas Europos Sąjungos kraštų Lietuvių Bendruomenes ir JAV LB, susitarus su vietiniais ukrainiečiais ir pabaltijiečiais, pradėti laiškų rašymo kampaniją reikalaujant savo valdžių stiprios reakcijos prieš Rusiją. Priminkite, kad turėjo pasimokyti iš Antrojo pasaulinio karo, kad nuolaidžiavimo politika neveikia. Tikėkimės, kad antplūdis laiškų padės jas prikelti iš snaudulio.“

Laiškai gali būti trumpi, galite panaudoti sakinius iš mano laiško kartu su savomis mintimis. Aš žinau kaip faktą, kad kai į Amerikos prezidentūrą atvyksta didelis skaičius laiškų viena tema, būna atkreiptas didesnis dėmesys. Prisiminkite, kad mes kovojame ne tik už brolius ukrainiečius, bet ir už Lietuvą!“

Lenkijos vyriausybė nuosekliai remia Ukrainos siekius, todėl Lenkijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Danutė Valukonytė, reaguodama į PLB pirmininkės raginimą, nusiuntė laišką Lenkijos ukrainiečių sąjungos pirmininkui Piotriui Tymai (Piotr Tyma), patikindama, kad remiame jų iniciatyvas.

*Gerb. Piotriui Tymai,
Lenkijos ukrainiečių sąjungos pirmininkui*

Gerb. Pirmininke,

norime Jus informuoti, kad Pasaulio lietuvių bendruomenė, kuriai priklauso ir Lenkijos lietuvių bendruomenė, pradėjo akciją, raginančią visus pasaulio lietuvius (ypač gyvenančius Europos Sąjungoje ir Šiaurės Amerikoje) daryti politinį spaudimą gyvenamųjų šalių vyriausybėms (siųsti laiškus, raginimus ir pan.), kad jos kuo greičiau teiktų didesnę paramą Ukrainai ir sulaikytų Rusijos Federacijos agresiją.

Norime patikinti, kad Lenkijos lietuvių bendruomenė pagal savo galimybes remia ir remis visas ukrainiečių tautinės mažumos iniciatyvas, kurių tikslas – skatinti mūsų bendrapiliečių didesnę solidarumą ir atsakomybės jausmą už vertybes, dėl kurių šiandien kariauja Ukraina.

Su pagarba

*Lenkijos lietuvių bendruomenės valdybos vardu
Danutė Valukonytė*

Suvalkų prokuratūra pradėjo tyrimą dėl raginimų susidoroti su lietuviais

Suvalkų apygardos prokuratūra informavo, kad pradėtas tyrimas norint išsiaiškinti, kas viename Suvalkuose administruojamame interneto portale rašė Lenkijos lietuvius įžeidžiančius komentarus.

Prieš kelias savaites buvo paskelbtas pokalbis su naujai išrinktu Seinų miesto burmistru, kuriame jis pažymėjo, jog ketina siekti, kad jo pavaduotojas būtų lietuvis. Pažymėjo,

kad lietuviškai kalbantis burmistro pavaduotojas padėtų miestui kurti bendrus su Lietuva projektus, gauti Europos Sąjungos paramą. Taip pat pabrėžė, kad Seinuose gyvena nemažai lietuvių, ir reikia jų patarimus ir nuomonę išklausti.

Paskelbus šią informaciją atsirado daug lietuvių įžeidžiančių komentarų. Keli komentatoriai ragino fiziškai susidoroti su lietuviais, pavyzdžiui,

išsiųsti juos į buvusią „Aušvico koncentracijos stovyklą ir nunuodyti“ ir pan.

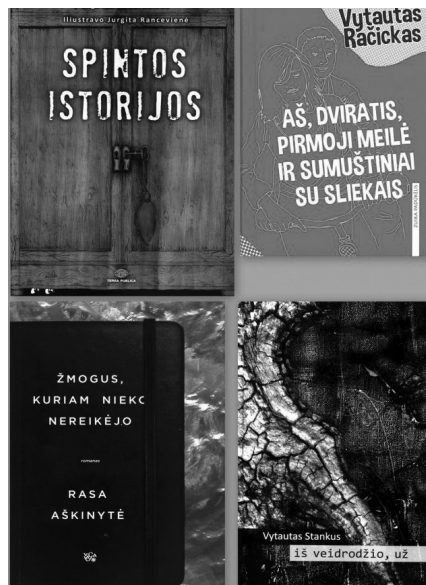
Suvalkų apygardos prokuratūra pranešė, kad jau nustačiusi kompiuterių, kur rašyti komentarai, adresus ir po komentarų autorių apklausos nuspręs, kokius jiems pateikti kaltinimus.

Išrinktos Metų knygos

Skaitytojai Lietuvoje dešimtą kartą rinko Metų knygas. Akcijos „Metų knygos rinkimai 2014“ nugalėtojais tapo šie leidiniai: suaugusiųjų kategorijoje – Rasos Aškinytės romanas „Žmogus, kuriam nieko nereikėjo“ (leidykla „Vaga“), poezijos kategorijoje – Vytauto Stankaus knyga „Iš veidrodžio, už“ (Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla), knygų paaugliams kategorijoje – Vytauto Račicko apysaka „Aš, dviratis, pirmoji meilė ir sumuštiniai su sliekais“ (išleido V. Račickas) ir vaikų kategorijoje – Danguolės Kandrotienės apysaka-pasaka „Spintos istorijos“ (leidykla „Terra publica“).

R. Aškinytės romanas „Žmogus, kuriam nieko nereikėjo“ – meilės istorija, kurioje į žmonių santykių kasdienybę žvelgiama be sentimentų, bet skvarbiu, analitiniu žvilgsniu. Viena svarbiausių temų – žmonių komunikacija, socialiniai įpročiai.

Poeto V. Stankaus knygoje eilėraščiai balansuoja ant dramatiškos ribos: tarp gražu ir teisinga, tarp žmogaus vienatvės ir atsargių pastangų ją

įveikti. Neatsisakoma kiek vyresnių poetų atradimų ir kartu kuriamos savitos įdomios kompozicijos.

Rašytojas V. Račickas apysakoje „Aš, dviratis, pirmoji meilė ir sumuštiniai su sliekais“ vėl sugrįžta į savo moksleiviškus metus ir stebi „Vieno pavasario istorijoje“ (2012) sukurtų personažų – Kaziuko Tilindžio ir Aliutės Šavalinskaitės – gyvenimo kelią, daugiausia dėmesio skirdamas

paauglių kasdienybei, jų jausmams ir išgyvenimams.

D. Kandrotienės apysakos-pasakos „Spintos istorijos“ veikėja septynmetė Emilija, bendraudama su senais drabužiais bei daiktais, sugrūstais spintoje ant aukšto, ne tik sužino daug naujo apie savo šeimos istoriją, bet ir prikelia daiktus naujam gyvenimui.

Metų knygos rinkimai vyksta kasmet nuo 2005 m. Prieš dešimt metų buvo renkama tik knyga suaugusiems, o šiemet skaitytojai iš ekspertų pasiūlytų leidinių balsuodami rinko Metų knygas keturiose kategorijose – suaugusiųjų, poezijos, paauglių ir vaikų.

Skaitytojams buvo pasiūlyta dvidešimt kūrinių – kiekvienoje kategorijoje po penkias knygas. Akcijoje dalyvaujančios knygos parašytos šiuolaikinių lietuvių autorių, išleistos nuo 2013 m. rugsėjo 1 iki 2014 m. rugpjūčio 31 dienos.

Linkime malonių įspūdžių skaitant.

Nuo inkstų transplantacijos Lietuvoje pradžios – 45 metai

Nuo transplantacijų eros pradžios Lietuvoje praėjo 45 metai. 1970 m. vasario 18-ąją čia buvo atlikta pirmoji inkstų transplantacija. Simboliška, tačiau net ir tą dieną šiais metais viename iš Lietuvos transplantacijos centrų inkstai buvo persodinti dviem šios operacijos laukusiems recipientams.

Per daugiau kaip keturis dešimtmečius Lietuvoje jau atliktos 1803 inkstų transplantacijos, iš jų 1528 kartus persodintas mirusio donoro inkstas ir 275 – gyvo donoro inkstas.

Pirmajai Vilniuje atliktai inkstų transplantacijos operacijai vadovavo profesorius Algimantas Marcinkevičius. Operacijoje taip pat dalyvavo profesorius Balys Dainys.

Net tris dešimtmečius Vilniuje buvo vienintelis organų transplantacijos centras Lietuvoje. 2000 m. gegužės 5 d. pirmoji inksto transplantacija atlikta Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikose.

2014 m. liepą Kaune atlikta pirmoji inksto transplantacija iš gyvo

donoro. Iki to laiko nuo 1974 m. balandžio 25-osios gyvosios transplantacijos operacijos buvo atliekamos tik Vilniuje, Santariškių klinikose.

Iš viso nuo transplantacijų eros Lietuvoje pradžios Vilniaus Santariškių klinikose atliktos 1487 inkstų persodinimo operacijos (iš jų 273 iš gyvo donoro ir 1214 – iš mirusio donoro), Kaune – 316 (iš jų 2 iš gyvo donoro ir 314 – iš mirusio donoro).

Šiuo metu Lietuvoje donoro inksto laukia 206 recipientai.

Kovo 11-oji - Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena

Kampuočiuose

Iminėjimą susirinko Punsco, Vidugirių ir Seinų lietuviškų mokyklų mokiniai, valdžios atstovai, žurnalistai ir vietos gyventojai. Mokyklų atstovai su vėliavomis išsirikiavo prie Kovo 11-osios paminklo.

Susirinkusius pasveikino LLD pirmininkas Algirdas Vaicekaskas. Sugiedotas Lietuvos himnas. Mokyklų, Punsco savivaldybės, Seinų apskrities atstovai padėjo prie paminklo gėlių puokštes.

Pirmiausia Punsco savivaldybės vaikų darželio vaikai, vadovaujami mokyto. Astos Žukauskienės, dainavo ir deklamavo eiles. Po jų pasirodė Vidugirių mokyklos atstovai, kuriuos parengė mokyto. Irena Kalinauskienė, Seinų „Žiburio“ gimnazijos mokiniai (juos dainuoti mokė Juozas Pileckas), Punsco Dariaus ir Girėno mokyklos atstovai bei Punsco Kovo 11-osios licėjaus moksleiviai.

Algirdas Vaicekaskas padėkojo Gražinai ir Juozui Pečiuliams už šventės dalyvių priėmimą.

Eismą tvarkė ir saugumą rūpinosi Punsco policijos įgulos pareigūnai.

(pgv)

Punsco vaikų darželio ugdytiniai su mokytoja Asta Žukauskiene

Seinų lietuvių „Žiburio“ gimnazijos atstovai

LLD pirmininkas A. Vaicekaskas sveikina susirinkusiuosius

Vidugirių mokyklos mokiniai ir mokytoja Irena Kalinauskienė

Seinuose

Šiandien Lietuvos 25-asis gimtadienis, – per šv. Mišias Seinų bazilikoje kalbėjo kun. Petras Gucevičius. – Tai visų Lietuvos žmonių, visos lietuvių tautos šventė. Turime laisvą Lietuvą. Ir nors tikriausiai toje tėvynėje yra trūkumų, tačiau turim svarbiausią dalyką – laisvę. Tai ypač suvokiame dabar, kai netoliese, Ukrainoje, vyksta karas. Per dvidešimt penkerius metus nuėjome labai svarbų kelią – tapome demokratiška valstybe, esame Europos Sąjungos narė, priklausome NATO, mūsų gyvenimo lygis pagerėjęs. Aš visados pasiilgstu Lietuvos, jei būnu kur išvykęs į užsienį, pasiilgstu tėvynės, nes čia mano tikrieji namai. Taigi šiandien iškeldamas Seinuose trispalvę pagalvojau, kaip tai prasminga: šios trys spalvos simbolizuoja laisvę, esame laisvi žmonės. Kiekvienas lietuvis, kur jis begyventų, privalo perduoti jaunesniajai kartai meilę Lietuvai. Gal ir ne visai pažodžiui pacitavau kunigo žodžius, mat sun-

Irenos Gaspervičiūtės nuotr.

ku atmintyje kiekvieną jų išsaugoti, tačiau prasmę tikrai įsiminiau.

Vien paklausti tokių minčių Seinų bazilikoje yra tikra šventė! Ačiū kunigui už prasmingus, šiltus žodžius. Jie tikrai buvo pasakyti ir tinkama proga, ir tinkamoje vietoje. Kunigas Petras dėkojo „Žiburio“ mokyklos direktoriui Algirdui Vaicekauskui, kad sudarė galimybę ir mokytojams, ir mokiniams dalyvauti šv. Mišiose už Lietuvą. Taigi jo pamokslą galėjo išgirsti ir jaunieji seiniškiai.

Po Mišių, sugrįžę į mokyklą, tęsėme šventę. Mokiniai, padedami mokytojo Tado Bagdonavičiaus ir Elenos Sidarytės, paruošė meninę-istorinę programą. Visi kartu sugiedojome

Lietuvos himną, pradinukai ir gimnazistai padainavo Juozo Pilecko paruoštų dainų, Dovydas ir Simona priminė istorines Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo akto pasirašymo aplinkybes.

Po minėjimo gimnazistai išvažiavo prie Kovo 11-osios paminklo Kampučiuose, o likusieji žiūrėjo Jono Ohmano ir Juozo Saboliaus filmą „Laisvės trajektorijos“.

Punsko Dariaus ir Girėno mokykloje

Kovo 11 d. Punsko Dariaus ir Girėno mokykloje per ketvirtąją pamoką vyko Kovo 11-osios minėjimas. Šventę paruošė gimnazijos I–III klasių mokiniai su mokytojais Vida Uzdiliene ir Vytautu Budzeika. Jiems talkino mokytojos Irena Kalinauskienė (mokė groti ir dainuoti), Alicija Viganaušienė (mokė šokti ir drąsiai pavadavo susirgusią mokinę) ir Birutė Čėplienė (atsakinga už įgarsinimą). Minėjime dalyvavo lietuviškų ir lenkiškų klasių mokiniai, mokytojai, direkcija.

Pradžioje sugiedotas Lietuvos himnas. Programoje pristatytos Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo istorinės aplinkybės, moksleiviai grojo smuikais, dainavo, deklamavo eiles

ir šoko tautinius šokius.

Po pasirodymo sveikinimo ir padėkos žodžius tarė mokyklos direktorius Jonas Vydra. Jis pabrėžė Lietuvos Nepriklausomybės svarbą sudėtingomis ir sunkiomis šių dienų aplinkybėmis, pareigą ją išsaugoti. Mokyklos savivaldos pirmininkė Daiva Grigutytė paskelbė, kas sukūrė gražiausią sienlaikraštį. Po to trumpai papasakojo apie išvyką į Vilnių, kurioje dalyvavo mokytoja

Petro Vitkausko nuotr.

Aldona Vaicekauskienė ir trys mokiniai. Jie nuvežė Punsko mokyklos mokinių nupintas dalyvaujant akcijoje „Lietuvai ir man“ trispalves apyrankes.

(pgv)

Punsko savivaldybės vaikų darželyje

Jauniausieji mūsų visuomenės atstovai – darželinukai – taip pat minėjo Kovo 11-ąją. Punsko savivaldybės vaikų darželyje iškilmės įvyko trečią dieną 10 val. Dalyvavo visi darželinukai, mokytojos ir tėvai. Sceną puošė trispalvis žuolas, simbolizuojantis lietuviui brangiausias spalvas ir stiprybę.

Susirinkusius su švente pasveikino darželio direktorė Alicija Valinčienė. Sugiedotas Lietuvos himnas. Po to scenoje pasirodė visos grupės darželinukų, pasipuošusių trispalvėmis širdelėmis, vėliavėlėmis ir tautiniais drabužiais. Vaikai dainavo patriotines dainas, šoko tautinius šokius ir žaidimus, deklamavo lietuviškas eiles. Pabaigoje visi kartu nusifotografavo. Programą parėngė darželinukų auklėtojos. (pgv)

Petro Vitkausko nuotr.

Dalyvavome akcijoje „Lietuvai ir man“

Seinų ir Punsko krašto lietuviškų mokyklų mokiniai įsijungė į Lietuvos moksleivių ir studentų akciją „Lietuvai ir man“. Užsienio lietuviškas mokyklas dalyvauti pakvietė LR švietimo ministerija. Akcijos tikslas suburti jaunus žmones netradiciškai paminėti Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 25-metį. Visi mokyklos mokiniai, tėvai, mokytojai, visa mokyklos bendruomenė buvo kviečiami pinti trispalves – geltonai žaliai raudonas draugystės apyrankes ir taip išreikšti tautos vienybę.

Reikėjo vieną apyrankę nusipinti sau, o kitą Lietuvai. Savą apyrankę teks nešioti tol, kol ji susidėvės, o kitą kovo 10 d. reikėjo vežti į Vilnių ir pakabinti ant specialiai tam tikslui sukurtų Gedimino stulpų maketo.

Seinų, Vidugirių ir Punsko mokyklų mokiniai, lydimi mokytojų, į LR Seimą vežė savo ir draugų nupintas apyrankes. Jie dalyvavo Seimo pavasario sesijos atidaryme ir tautinių juostelių rišimo akcijoje. Savąsias, nupintas mokykloje, užrišo ant Gedimino stulpų Seimo galerijoje. Seimo pirmininkė Loretą Grauzinienė trumpam užleido mokiniams savo pirmininkės krėslą, nusifotografavo su atvykusiu jaunimu.

Prie Jono Basanavičiaus kapo

kun. Marius Talučio nuotr.

kun. Marius Talučio nuotr.

Punsko, Vidugirių ir Seinų mokyklų mokiniai riša trispalves draugystės apyrankes prie Gedimino stulpų maketo

Aplankę Seimą, kunigo Mariaus Talučio raginami ir lydimi moksleiviai lankė Vilniaus bažnyčias, nuėjo iki Rasų kapinių. Čia kunigas parodė jiems, kur palaidotas lietuvių tautos patriarchas, „Aušros“ redaktorius, Vasario 16-osios akto signataras Jonas Basanavičius, lietuvių žymiausias tapytojas ir kompozitorius Mikalojus Konstantinas Čiurlionis.

Mokiniai kartais nerodė didelio entuziazmo, kai tiek daug kilometrų reikėjo sukarti Vilniaus mieste, tačiau namo grįžo (kad ir pavargę) laimingi.

„RAGANĖS“ ir „ŠIMTAKOJO“ šventė

JOLANTA MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ

Seinų lietuvių „Žiburio“ darželis

Vidugirių „Šmaikštuoliai“

2015 m. kovo 7–8 d. jau 24-ąją kartą vyko Vaikų teatrų festivalis „Raganė“, suburiantis mūsų krašto lietuviškų mokyklų, kultūros centrų vaikų ir jaunimo dramos būrelius. Renginy tapęs tradiciniu – prieš 24-erius metus pradėtas rengti Seinų kino salėje, vėliau „Lietuvių namuose“ ir Punsko kultūros namuose, šiemet sulaukė ypatingo dėmesio. Mat jo metu vyko ir Lietuvos vaikų ir jaunimo teatrų apžiūra „Šimtakojis 2015“.

Teatro reikšmė vaikų ugdymo procese – neįkainojama. Teatre jie gali lavinti savo sceninius gebėjimus,

mokytis taisyklingos ir raiškos kalbėsenos, susipažinti su lietuvių ir pasaulio dramaturgijos lobynais, plėsti akiratį, mokytis darbo grupėje, atrasti save. Paslaptinis teatro pasaulis išlaisvina vaizduotę, suteikia naujas galimybes tobulėti. Teatro misija ir reikšmė puikiai suvokiama Lietuvoje. Tam tarnauja ir švietimo sistema – vyksta teatro pamokos, vaikai šioje srityje ugdomi nuo mažens. Lenkijoje priimtoje švietimo sistemoje meno dalykai tarsi pakabinti ore. Ne tik nėra teatro kaip dėstomo dalyko, bet ilgainiui apskritai mažėja meno pamokų skaičius. Vidurinėje moky-

kloje, kai jauno žmogaus asmenybė pradeda stipriai formuotis, jam net negarantuojama meninio ir kultūrinio išsilavinimo pagrindų. O juk vis sparčiau globalėjančiam ir materialėjančiam pasauly kultūra yra tas pamatas, kuris rodo mūsų išskirtinumą ir kitoniškumą pasaulio tautų kontekste, leidžia išsaugoti tautinį tapatumą. Galop kultūringas žmogus – tai ne tik mandagus ir geras, bet visų pirma visapusiškai apsišvietęs žmogus. Tad retorinis klausimas – kur linkui eina mūsų švietimo sistema, o su ja ir visuomenė, jos ateitis? Todėl būtina pasidžiaugti, kad mūsų

Punsko dramos studija „Etiudas“

Sasnavos „Jaunuolynas“

Seinų lietuvių „Žiburio“ „Dusalukas“

Šakių „Varpo“ dramos studija

krašto mokyklose, nepaisant nepalankios programinės terpės, mokytojai suvokia meno ir teatro reikšmę jauno žmogaus ugdymo procese.

Jau praėjo laikai, kai mokyklinių eglučių proga vos ne kiekviena klasė rengdavo programą, statydavo spektaklį. Ši sena tradicija rengti klases/mokyklos vaidinimėlius Kalėdų eglutės proga, nors ir stipriai apnykusi, bet išlikusi. Mažėja mokinių skaičius, mažėja mokyklų, gal mažėja ir mokytojų, kurie norėtų užsiimti vaidinimų statymu, ypač kad neretai jaučiasi neturintys tam kompetencijų ir pan. Galiausiai mažėja parengtų vaidinimų ir vaikų, dalyvaujančių teatrinėje veikloje. Jeigu šiemet nebūtų „Raganės“ lydėjusi didžioji Lietuvos „Šimtakojo“ šventė, kažin ar festivalis būtų vykęs dvi dienas. Greičiausiai ne, nes mūsų krašte sukurti tik/

net 9 spektakliai vaikams. Kodėl? Tegul atsako į šiuos klausimus vaikai, tėvai, mokytojai, mokyklų vadovės. Faktas toks – prieš 24-erius metus pradėtas organizuoti Vaikų teatrų festivalis susilaukdavo 20 ar net ir daugiau mūsų krašto lietuviškų vaidinimų, vykdavo dvi dienas, salės būdavo sausakimšos žiūrovų. Praėjo vos/net 24-eri – kokia šiandienos padėtis? Mane ji šiek tiek liūdina, stebina ir neramina...

„Raganė“, kaip jau minėjau, šįkart susidraugavo su „Šimtakoju“. Kas tas „Šimtakojis“? Ogi pati svarbiausia Respublikinė Lietuvos vaikų ir jaunimo teatrų apžiūra, kuri Lietuvos liaudies kultūros centro rengiama jau aštuntą kartą. Renginys vyksta kas dvejus metus. Pirmiausia visi „Šimtakojoyje“ norintys dalyvauti teatrai siunčia savo anketas į rajonus,

kur vyksta rajoninės apžiūros. Spektaklius stebėjusi komisija išrenka pačius geriausius ir juos deleguoja atstovauti rajonui regioniniame apžiūros etape. Regioninės apžiūros šiemet rengiamos penkiose vietose: Ukmergėje, Rietave, Kupiškėje, Gargžduose ir Punske bei Seinuose. Pirmą kartą istorijoje toks renginys organizuojamas ir mūsų krašte.

Kovo 7 d. Seinų „Lietuvių namuose“ ir kovo 8 d. Punsko lietuvių kultūros namuose vyko tikra vaikų teatrų fiesta. Scenoje pasirodė mūsų krašto lietuviški vaikų teatrai: Seinų lietuvių „Žiburio“ darželis – D. Dubinienės „Grybukas stogiukas“, vad. A. Maksimavičienė ir A. Nevulienė, Vidugurių mokyklos „Šmaikštuoliai“ – S. Maršako pjesė „Katės namai“, vad. G. Kibyšienė, I. Nevulienė, R. Chmieliauskienė, Punsko dramos

Punsko gimnazijos II b kl. mokiniai

Alytaus „Taškas“

Punsko vaikų darželio „Boružėlė“

Punsko LKN vaikų teatras „Kregždutė“

studija „Etiudas“ – J. Lauciaus spektaklis „Raistakalnis arba Auksinės žuvelės paslaptis“ (rež. V. Valenskaitė, vad. A. Petruškevičienė), Punsko gimnazijos II b klasės mokiniai – Užgavėnių inscenizacija (vad. J. Pykienė), Punsko vaikų darželio teatras „Boružėlė“ – rusų liaudies pasaka „Ropė“ (vad. A. Nevulienė, A. Žukauskienė, I. Staskevičiūtė). Tą pačią pasaką suvaidino ir Punsko mokyklų integruoto mokymo dramos būrelis „Lašelis“ (vad. A. Vydrienė ir J. Zieľinskienė). Pasirodė taip pat Punsko LKN teatrai: vaikų „Kregždutė“ – A. Liobytės pjesė „Devyniabrėlė“, bei jauniajai – poetiškas-muzikinis spektaklis „Atsibudimas“ pagal J. Malinauskaitės eiles (rež. J. Malinauskaitė-Vektorienė, komp. A. Vaznelis).

Šventėje viešėjo net 7 teatrai iš

Lietuvos: Sasnavos „Jaunuolynas“ („Miško pasaka“ – rež. B. Labutytė, dail. L. Dambrauskienė), Šakių „Varpo“ dramos studija (Ovidijaus „Sapfo laiškas Faonui“ – rež. V. Meškaitienė, komp. A. Vorevičius, dail. L. Saunorienė), Alytaus „Taškas“ (S. Šaltenio „Škak, mirtie, visados škak!“ – rež. J. Gaižauskas ir M. Stasiukynienė), Barčių „Kaukutis“ (J. Andrews „Kartą kieme“ – rež. R. Kulakauskienė), Krosnos mokyklos dramos studija (H. K. Anderseno „Nauji karaliaus drabužiai“ – rež. D. Leščikaitė), Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos teatro studija „N-7“ (pagal V. Palčinskaitės pjesę „Andrius“ J. Matekonytės „Viešnia iš Prahos“ – rež. J. Matekonytė-Antanėlienė, komp. J. Antanėlis) ir Garliavos „Vaidyba“ (pagal M. Yendt „Teatro mašina“ – rež., komp. ir dail. J. Daraškevičius).

Visus spektaklius stebėjo ir vertino komisija: teatro pedagogė doc. Elena Savukynaitė (pirmininkė), režisierė Inesa Kurklietytė, aktorius ir režisierius Vidmantas Fijalkauskas bei Ramūnas Abukevičius – „Šimtakojo“ apžiūros-šventės koordinatorius, LLKC teatro poskyrio vyriausiasis specialistas. Komisijos nariai džiaugėsi puikia švente, spektakliais, ypač gražia mūsų krašto vaikų scenine kalbėsena. Spektakliai ištis buvo įdomūs ir spalvingi, skirti ir jauniesiems, ir vyresniam žiūrovui. Komisijos vertinimus sužinosime įvykus visoms regioninėms apžiūroms. Geriausi regioninių apžiūrų teatrai važiuos į baigiamąsias šventes, kurios šiemet vyks Plungėje (vaikų teatrų) bei Marijampolėje (jaunimo teatrų), ir ten bus apdovanoti laureatų diplomais. Beje, prieš dvejus metus toks

Barčių „Kaukutis“

Punsko mokyklų „Lašelis“

Spektaklio „Atsibudimas“ aktorės

Krosnos dramos studija

diplomas nukeliavo į Punsco LKN jaunių teatro „Kregždė“ artistų rankas.

Kaip kiekvienais metais festivalį lydėjo dailės darbų paroda. Piešiniai buvo eksponuojami Seinuose. Darbai vertinti dviejose amžiaus kategorijose, o nugalėtojai – apdovanojami. Teatrams įteiktos padėkos, Jono Makausko drožinys su „Raganės“ ir „Šimtakojo“ logotipais bei saldumynai visiems mažesniems ir didesniems artistams.

Reikia pasidžiaugti, kad vaikų vaidinimų meninis lygis tikrai auga, dekoracijos kiekvienais metais būna išradingesnės, kostiumai spalvingesni. Gaila tik, kad vaikų, dalyvaujančių teatrinėje veikloje, mažėja. O jeigu pirmųjų žingsnių scenoje vaikas nežengs būdamas mažas – jis užaugęs tikrai to nedarys. Taigi skatinčiau vi-

sus – ir mokinius, ir mokytojus, puoselėti šią gražią mūsų krašto tradiciją ir rengti vaidinimus. Juk teatras jungia kone visas meno sritis – ir muziką, ir dailę, ir literatūrą, ir šokį. Tai puiki terpė ugdyti visokiausius vaikų meninius gebėjimus, ypač šiais laikais, kai švietimo sistemoje vis dažniau pasigendama meninio ugdymo pagrindų.

Ugdymas scenoje prasideda nuo žiūrovų salės. Labai gaila, kad tikrai aukšto meninio lygio ir gražių spektaklių iš Lietuvos ne visada buvo kam žiūrėti. Juk tai nepakartojama proga vienu metu pamatyti scenoje tiek daug gerų teatrų, o kažkodėl žiūrovų salė buvo pustuštė. Kodėl? Trupučiuką apmaudu, kad pasižiūrėję savo vaikų vaidinimus tėveliai išskuba namo (net išeina iš salės kitų spektaklių metu). Kad būtum geras

artistas – visų pirma turi būti geras žiūrovas. Prisiminkime tai patys, įsikišykime ir savo atžaloms. Juk teatras be žiūrovo – ne teatras.

Pabaigoje norėtusi padėkoti Lietuvos liaudies kultūros centrui už pasitikėjimą ir norą surengti regioninę „Šimtakojo“ apžiūrą mūsų krašte, komisijos nariams už konstruktyvias pastabas ir pasiūlymus, šventėje dalyvavusiems teatrams – vaikams, jaunimui, vadovams, bei mano šauniems pagalbininkams Irminai, Tomui ir Arnoldui už visokeriopą pagalbą ir paramą.

Festivalį organizavo Punsco lietuvių kultūros namai ir Lenkijos lietuvių draugija. Renginio rėmėjai: Lenkijos Respublikos administravimo ir skaitmeninio ministerija, Lietuvos liaudies kultūros centras.

Vilniaus teatro studija „N-7“

Garliavos „Vaidyba“

Partizanų vadas Vaclovas

Vaclovas Voveris gimė 1922 m. vasario 17 d. Trakų apskrityje, Onušio valsčiuje, Bakaloriškių kaime. Daugiavaikėje darbščių ūkininkų Viktorijos ir Andriaus Voverių šeimoje augo devyni vaikai: penkios dukterys ir keturi sūnūs. Vaclovas buvo jauniausias iš sūnų. Mokyti jam sekėsi, tačiau pavyko baigti tik šešis pradžios mokyklos skyrius, nes reikėjo pavaduoti sergantį tėvą. Tuo metu Vaclovas buvo vienintelis namuose likęs vyras: turėjo 15 ha nederlingos Dzūkijos žemelės. Boleslovas gyveno Latvijoje, Vladas tarnavo kariuomenėje, o Jonas jau buvo miręs. Vaclovui teko ir žemę arti, ir statybininku dirbti, nes Voverių šeima tuo metu statėsi naują namą vieniemyje. Tėvui susirgus, statyba sustojo. Vis dėlto 1936 metais namas buvo baigtas, iškastas šulinys, užveistas sodas, pastatytas kluonas, tvartai, kiti trobesiai.

Vokiečių okupacijos metais Vaclovas kartu su kitais kaimo vyrais saugojo gimtąjį Bakaloriškių kaimą nuo plėšikaujančių sovietų diversantų. Raudoniesiems partizanams 1943 m. gruodį Smaliuose nužudžius Voverių giminaičius Joną Voverį ir jo nepilnametį sūnų, Vaclovas su Jonu Kazlausku, Stasiu Kukliu, Jonu Dambrausku ir kitais kaimynais iš Bakaloriškių įkūrė kaimo savigynos būrį. Turėjo ginklų, kurių 1941 metais traukdamiesi rusai buvo miške palikę visą sunkvežimį. 1944 m. balandžio 12 d. raudonieji partizanai sudegino 40 sodybų Bakaloriškių kaimą ir nužudė keletą žmonių. Jų užpuolimas buvo toks netikėtas, kad Bakaloriškių savisaugininkai iš pradžios sutriko, o vėliau, jau atsipeikėję,

ėmė banditus vyti ir gerokai jiems įpliekė. Tie paniškai traukėsi į savo irštą Rūdninkų girioje, nesitikėję iš kaimiečių tokio atkirčio.

Prasidėjus antrajai sovietų okupacijai, raudonieji partizanai tapo sovietų valdžios atstovais ir savo kerštą nukreipė į žmones, ginančius tėviškę. Vaclovas suprato, kad jam likti namuose pavojinga, ir nesvyrudamas pasirinko mišką. Jo pasirinkimą sustiprino ir dar vienas įvykis, vos tik rusams įžengus į Lietuvą. Prasidėjus antrajai rusų okupacijai, buvo paskelbta Lietuvos vyrų mobilizacija į okupacinę kariuomenę. Broliai Vladas ir Vaclovas Voveriai nutarė svetimiesiems netarnauti. 1944 metų rugpjūčio mėnesį, Vaclovui pjaunant avižas netoli namų, Voverių sodyba buvo apsupta enkavedistų. Vaclovas pasileido bėgti į mišką. Tačiau enkavedistai jį pastebėję pradėjo šaudyti iš visų pusių ir sunkiai sužeidė. Jam pavyko pasislėpti tankiuose krūmuose. Ir tik vėlai vakare, kai jau enkavedistai pasitraukė, jis gerokai nukraujavęs grįžo namo. Čia buvo rūpestingai sutvarstytas ir išvežtas į Varėnos miesto ligoninę. Ten jam padarė operaciją ir jis pasveiko. Grįžęs iš ligoninės Vaclovas jau buvo susiformavęs keršytojas ir Lietuvos laisvės kovotojas.

Supratęs, kad namie likti pavojinga, Vaclovas 1944 m. rugsėjo 1 d. išėjo partizanauti. Iš pradžių jis sudarė 20 partizanų būrį iš buvusių kaimynų Jono Kazlausko, Vytauto Kuzmicko ir kitų, dalyvavusių savisaugos būryje ir jau patikrintų kautynėse. Vėliau būrys, veikęs Alytaus apskrities Daugų ir Alovės valsčiuose, padidėjo iki 50 ir 70 kovotojų ir

Vaclovas Voveris-Žaibas

buvo pavadintas Geležinio Vilko vardu. Jam vadovavo Vaclovas Voveris-Žaibas.

1944 m. lapkričio 25 d. enkavedistai areštavo tėvą Andrių Voverį ir abi Žaibo seseris – Vandą ir Eleonorą. Mamos Viktorijos Voverienės tą dieną namuose nebuvo ir ji arešto išvengė. Voverių sodybą enkavedistai padegė. Tėvą su dukromis uždarė Trakų kalėjime. 1945 metų ankstyvą pavasarį Andrius Voveris, neatlaikęs kankinimų Lukiškių kalėjime, reikalaujant išduoti sūnus Vladą ir Vaclovą, tardymo metu mirė ar buvo užmuštas. Seserims Eleonorai ir Vandai Voverytėms bylos nesudarę ir jas Lukiškėse išlaikė iki 1945 m. spalio 25 d. – išleido. Abi prisiglaudė pas seserį Marytę, nors ji gyveno su mažais vaikais viename kambarėly-

Voveris-Žaibas

GINTARAS LUČINSKAS

je. Vėliau abi seserys išėjo į pasaulį ieškoti darbo ir duonos.

1945 m. gegužės mėn. būrys tapo Dzūkų, o nuo 1946 m. sausio mėn. – Merkio (vėliau Kazimieraičio) rinktinės dalimi. Kartu su savo pavadojuoju Ričardu Golšteinu-Lordu būrio vadas 1946 m. liepos 30 d. susitiko su Daugų sovietų įgulos viršininku mjr. Buiko ir įteikė jam reikalavimus nevežti žmonių į Sibirą ir nesodinti politinių kalinių į kalėjimus. 1947 m. rugsėjo 24–25 d. Vaclovas Voveris-Žaibas dalyvavo Dainavos apygardos partizanų posėdyje. 1948 m. lapkričio 10 d. Dainavos apygardos vado Adolfo Ramanausko-Vanago įsakymu Nr. 15 jis paskirtas Dainavos apygardos Kazimieraičio rinktinės vadu. Kartu ėjo ir Dainavos apygardos vado pavadojuotojo pareigas.

Partizanai savo vadu Žaibu pasitikėjo, nes jis buvo veiklus, sumanus ir drąsus. Vaclovas Voveris-Žaibas vadovavo 28 kautynėms, per kurias buvo nukauta apie 300 sovietų įgulos kareivių, per 40 karininkų ir sribų. Didžiausios kautynės įvyko 1945 m. vasario 7 d. Trakų apskr. Onušio vlsč. Migučionių k. Tada Juozo Matukevičiaus-Vilko vadovaujamas partizanų junginys, kurį sudarė Vaclovo Voverio-Žaibo ir Jono Dambrasos-Siaubo partizanų būriai, kelias valandas kovėsi su NKVD vidaus kariuomenės 25-ojo šaulių pulko kareiviais. Kautynėse buvo nukauta 12 (kitais duomenimis – 15) enkavedistų. 1945 m. vasario 23 d. Vaclovo Voverio-Žaibo vadovaujami partizanai prie Alytaus apskr. Daugų vlsč. Kančėnų k. surengė pasalą įsisiautėjusiems Daugų sribams ir

9 jų nukovė. 1945 m. birželio 14 d. Alytaus apskr. Alytaus vlsč. apsupti partizanai kovėsi Varčios mūšyje, iš kurio jiems pavyko pasitraukti su nedideliais nuostoliais. 1946 m. lapkričio 15 d. prie Alytaus apskr. Daugų vlsč. Purvelių – Rakatanskių k. jie sunaikino visą 18 asmenų Daugų sovietinę įgulą, tarp jų ir MVD Daugų vlsč. poskyrio viršininką. 1948 m. gegužės 8 d. Alytaus apskr. Alytaus vlsč. Staniuliškių k. laimėjo kautynes su sribais. Tų pačių metų spalio 27 d. Trakų apskr. netoli Onušio surengė pasalą ir susprogdino sunkvežimį su 19 Onušio vlsč. sovietinės įgulos kareivių.

Vaclovas Voveris-Žaibas buvo tikras karys, genialus partizaninės kovos strategas, tačiau prieš klastą jis pasirodė bejėgis. MGB agentams Kostui Kubilinskui-Varnui ir Algirdui Skinkiui-Rytui išdavus apygardos vadavietę, 1949 m. kovo 7 d. Alytaus apskr. Daugų vlsč. Kalesninkų miške MGB vidaus kariuomenės 34-asis šaulių pulkas vykdė karinę-čekistinę operaciją. Jos metu sunaikinti 2 Dainavos apygardos štabo bunkeriai – prie Žemaitėlių k. ir Jotiškių k. Vienne – Dainavos apygardos štabo – bunkeryje MGB agentai Rytas ir Varnas nušovė miegantį Benediktą Labėną-Kariūną (Šarūno rinktinės vadą, nuo 1948 m. lapkričio mėn. laikinai ėjusį Dainavos apygardos vado pareigas). Kitame – Kazimieraičio rinktinės štabo – bunkeryje žuvo 4 partizanai: Jonas Kazlauskas-Šermukšnis (Kazimieraičio rinktinės Geležinio Vilko tėvūnijos būrio vadas), Viktoras Kazlauskas-Vanagas (Kazimieraičio rinktinės ir Geležinio Vilko

tėvūnijos štabo viršininkas), Petras Šilanskas-Labutis ir Vaclovas Voveris-Žaibas (Dainavos apygardos vado pavadojuotojas, Kazimieraičio rinktinės vadas). Už šaltakraujiškai miegantį nužudytą Kariūną ir išduotą Žaibo vadavietę, kur žuvo 4 partizanai, Lietuvos duobkasiai Kostui Kubilinskui dosniai atseikėjo Judo sidabrinčius – 7 300 rublių...

Lionginas Baliukevičius-Dzūkas, apgailėdamas savo seniausią bendražygį Vaclovą Voverį-Žaibą ir išreikšdamas panieką ir neapykantą išdavikams, dienoraštyje apie tai rašė: „Žaibe, mielas Žaibe, nejaugi tu žuvai? Nejaugi tau buvo lemta žūti dabar, kai mes kaip tik labiausiai esame tavęs reikalingi? Žiūriu pasilenkęs į bunkerio duobės gilumą, tyrinėju ir stengiuosi įsivaizduoti, kaip vyko ši baisi tragedija. Ir aš, rodos, matau tavę, Žaibe, svaigantį pro bunkerio angas granatas. Tu paskutinį kartą nurodai vyrams, ką reikia daryti. Tai tu buvai tas, kuris išsiveržė į viršų su pragaru ir kovėsi! Koks baisus turėjai būti savo priešams! Žaibe, brangus Žaibeli, tavęs jau nėra... Ir mano viduje kaupiasi didžiulė neapykanta išdavikams. Prakeikti niekšai ir bailiai! O, jeigu jūs mums patektute į rankas! Išstisus savo gyvenimo metus atiduotume, kad galėtume akis į akį susitikti. Pajaustumėte ant savo kailio, kaip miršta išdavikai.“

Žuvusiųjų palaikai buvo niekinami MGB Alytaus apskrities skyriaus kieme. Jų užkasimo vieta nežinoma. 1950 m. Vaclovas Voveris-Žaibas apdovanotas visų laipsnių Laisvės Kovos Kryžiais (su kardais ir be kardų), jam suteiktas Laisvės kovos karžygio garbės vardas. 1997 m. gruodžio 22 d. Vaclovui Voveriui-Žaibui pripažintas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos Prezidento 1997 m. lapkričio 20 d. dekretu suteiktas Vyčio Kryžiaus 1-ojo laipsnio ordinas (šiuo metu – Vyčio Kryžiaus ordino Didysis kryžius), o Lietuvos

Respublikos krašto apsaugos ministro 1998 m. gegužės 13 d. įsakymu – kapitono laipsnis (po mirties).

1950 m. Pietų Lietuvos srities partizanų laikraštyje „Partizanas“ apie įžymųjį Laisvės kovotoją Žaibą rašoma: „Žaibas pradėjo partizanauti nuo pat pirmųjų antrosios bolševikinės okupacijos dienų. Jis ir dar keletas kitų kovotojų (Vilkas, Rugys ir kt.) padėjo pirmuosius pagrindus partizaniniam judėjimui Onuškio, Daugų ir kt. valsčiuose. Žaibo pastangomis buvo sukurta Geležinio Vilko tėvūnija, kurios ilgamečiu vadu buvo jis pats. Sunkų organizacinį ir kovos kelią Žaibas turėjo nueiti 1944–1945 ir iš dalies 1946 m., tai yra tada, kai dar nebuvo tinkamo ryšio ir veiksmingos aukštesniosios vadovybės, galinčios tinkamai koordinuoti partizanų veikimą ir kada atskirų organizacinių vienetų veikla ir veiksmai buvo vykdomi tų vienetų vadų asmenine iniciatyva.

Labiausiai Žaibas pasižymėjo kautynių su priešu metu. Tokios kautynės Žaibą išryškino, kaip baimės ir pralaimėjimų nežinantį vadą. Žaibas vadovavo 28-ioms kautynėms, neskaitant daugelio mažesnio pobūdžio susidūrimų su priešu. Tų kautynių metu buvo nukauta daugiau kaip 300 MVD (jų tarpe apie 40 karininkų), istrebitelių ir kt. Dvidešimt aštuonerios kautynės ir visos laimėtos. Ar tai ne pats geriausias įrodymas, jog Žaibas buvo puikus karys ir vadas.

Paminėtinos šios kautynės, kurioms vadovavo Žaibas:

1945 m. vasario 6 d. Miguičionių km., Onuškio valsčiuje keli šimtai MVD-istų nakties metu apsupo pastovyje buvusius partizanus. Daugiau kaip pusę paros užsitęsė aršios kautynės ir priešas galų gale buvo atstumtas ir išskaidytas, palikęs daugiau kaip 60 nukautų ir daug įvairių ginklų. Šiose kautynėse žuvo 7 partizanai ir 3 buvo sužeisti.

1945 m. vasario mėn. Kančėnų km., Daugų valsčiuje, Žaibui vadovaujant

pasaloms, surengtoms Daugų miestelio istrebiteliams, buvo nukauta 12. Savų nuostolių neturėta.

1946 m. lapkričio mėn. 14 d. Rakatanskų km., Daugų valsčiuje, vadovaujant Žaibui ir Rugiui, buvo surengtos pasalos MVD-istams ir istrebiteliams, kurių metu nukauta 18 MVD-istų ir istrebitelių, jų tarpe 5 karininkai. Partizanų nuostoliai – 1 nukautas ir 3 sužeisti.

1948 m. gegužės mėnesį Stanuliškių kaime, Alytaus valsčiuje Žaibo vadovaujamas partizanų junginys pastojė kelią istrebiteliams, platinusiems obligacijas. Nukauti 8 istrebiteliai.

1948 m. rugsėjo mėnesio 9 dieną Židonių kaime, Alovės valsčiuje Žaibas su savo vyrais nukovė 7 istrebitelius.

1948 m. spalio 27 dieną, norėdamas išprovokuoti MVD-istus, Žaibas pasiūnčia partizanų grupelę sustabdyti į Onuškio miestelį važiuosią automašiną su keleiviais. Partizanai, įvykdę užduotį, pasišalino. Apie tai sužinoję MVD-istai tuo pačiu sunkvežimiu išskubėjo link įvykio vietos, tikėdamiesi suradę užklupti partizanus. Jie, žinoma, juos „užklupo“, užvažiuavę ant pakastos minos. Tuo būdu buvo sunaikinta 18-ka MVD-istų, t. y. beveik visas Onuškio miestelio garnizonas.

Šių kautynių sėkmingumą didžia dalimi galima aiškinti tuo, kad pats Žaibas buvo drąsus, šaltas, niekad nepametęs orientacijos ir nesuvyruojąs kritiškiausiais momentais. Ta ugnimi plieskiantis drąsa, tas nesukrečiamas pasitikėjimas savo ginklu, savo kovos draugais, pagaliau visada giliu rimtumu dvelkianti graži Žaibo išvaizda veikė visus partizanus taip, kad šie, iš anksto įsitikinę kautynių sėkmingumu, laimėdavo vienas kautynes po kitų.

Mirties smėkla negalėjo Žaibo sustabdyti nuo pasirinkto vieno ar kito pavojingo žygio. Arba laisvė, arba garbinga mirtis, bet jokių būdų ne ilgas gyvenimas raudonojoje vergijoje – toks buvo Žaibo tikslas. Ir tada, kai Žaibas MVD-istų buvo labai sunkiai sužeis-

tas, jam sunku buvo jausti artėjančią mirtį vien jau dėl to, kad priešui už tai nebuvo atkeršijęs. Tik laimingų aplinkybių dėka Žaibas tada liko gyvas. Už kelių mėnesių priešas vėl turėjo progos Žaibą pažinti, kada šis su savo keliais vyrais sunaikino visą Onuškio miestelio „valdžią“.

Žaibas buvo baisus raudoniesiems ne tik dėl to, kad jis juos – šlykščiausius Tėvynės priešus – kiekviena proga naikino, bet ir dėl to, kad jis gyventojų tarpe turėjo didelį pasitikėjimą, autoritetą, kad jis buvo gyventojų gerbiamas ir mylimas, kaip taurus kovotojas dėl tėviškės laisvės, šeimą ir gyvybę aukojęs kitų gerovei ir laimei.

Bolševikinė spauda Žaibui apjuodinti negailėjo pačių juodžiausių spalvų. Jis buvo jiems ir buržuazinis nacionalistas, ir buožė, ir žudikas, ir smaugikas, ir taip be galo. Tačiau vien šios spaudos nenormalus, juokingai isteriškas tonas sakyte sakė, jog tai buvo daroma sąmoningai, norint sumažinti gyventojų pasitikėjimą Žaibu. Žaibas nebuvo nei buožė, nei koks buržuazinis nacionalistas, o juo labiau žudikas. Jis buvo kilęs iš tos pačios lietuviško kaimo liaudies, kuri visada buvo susirišusi gyvybiniais ryšiais su savo gimtąja žeme ir kuri visada priešindavosi tiems, kurie kėsinosi į jos laisvę.

Žaibas buvo baigęs 6 pradinės mokyklos skyrius, todėl jo patyrimas, išsilavinimas, iniciatyva ir gabumai, kuriuos jis parodė vadovaudamas partizanų daliniams, juo labiau yra stebėtini.

1948 m. lapkričio 25 d., atsižvelgiant į nuopelnus ir parodytus sugebėjimus bei didelį patyrimą, Žaibas Dainavos apygardos vado buvo paskirtas Partizano Kazimieraičio rinktinės vadu, prieš tai atžymėtas trimis Narsumo Juostelėmis, o 1949 m. vasario mėn. 16 d. Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos Prezidiumo pirmininko aktu buvo pakeltas į partizano leitenanto laipsnį.

1949 metų kovo 7 dieną, bolševikų šnipams – provokatoriams Kostui Ku-

bilinskui ir Algirdui Skinkui išdavus priešui rinktinės vadavietę, Žaibas, didvyriškai kaudamasis, žuvo. Koks buvo jo kaip partizano gyvenimas, tokia didvyriška buvo ir jo mirtis. Keturiasdešimčia sunkvežimių atvažiavę MVD-istai apsupo 4–5 žiedais vadavietę, kurioje tuo metu buvo Žaibas. Išsprogdinę vadavietę ir būdamas beviltiškame apsupime, Žaibas kovėsi paskutinį kartą... Keliasdešimt užmuštų MVD-istų, slapta sumestų į sunkvežimius, liudijo, jog Žaibas ir su juo buvusieji draugai pardavė savo gyvybes pačia brangiausia kaina.

Kitą dieną Žaibo ir su juo žuvusių trijų draugų lavonai buvo išmesti Alytaus MVD būstinės kieme. Susirinkę partiečiai įvairiausiais būdais tyčiojosi ir šėlo prie lavonų. Nelaimingi, sužvėrę apakėliai nejautė, kad tuo jie tyčiojasi iš savęs, iš visos savo santvarkos, kurios vienintelė „demokratinė“ priemonė patraukti paskui save lietuvių tautą buvo tūkstančių laisvės kovotojų partizanų lavonų niekinimas iš pradžių viešai gatvėse ir turgavietėse, o vėliau „pusiau viešai“ – tvartuose, sąslavynuose.“

Šaltiniai ir literatūra:

1. LCVA, f. R-666, ap. 1, b. 5, l. 230, 233–233ap.
2. Gaskaitė, Nijolė. Pasipriešinimo istorija: 1944–1953 metai. Vilnius, 1997, p. 38, 87, 91, 94, 178, 208, 209, 212, 216, 217.
3. Laisvės kovotojas partizanas – Žaibas. // Provincija (Alytus). 1990 m. balandžio 4 d. Nr. 12, p. 2, 3.
4. Kaziulionis, Vytautas. Dainavos apygardos partizanų atminties paminklai. Varnėna, 2005, p. 195.
5. Ledas Vytautas, Rimkus Henrikas. Sušaudytos dainos. Vilnius, 1990, p. 6, 35, 166.
6. Rimkus, Henrikas. Lietuvos partizanų Dainavos apygardos kronika 1944–1954 m. (rankraštis). Alytus, 1998, p. 3, 7, 9, 12, 13, 15, 18.
7. Voverienė, Ona. Lietuvos laisvės kovos karžygys Vaclovas Voveris-Žaibas. Vilnius, 2007, p. 23–33, 72–73, 160–170.

Dokumentinio filmo „Žaibas – Dzūkijos legenda“ premjera

GINTARAS LUČINSKAS

Vasario 1 d. Alytaus miesto teatro didžiojoje salėje įvyko dokumentinio filmo „Žaibas – Dzūkijos legenda“, skirto partizanų vadui Vaclovui Voveriui-Žaibui atminti, premjera. Šio filmo anonse buvo rašoma: „Vaclovas Voveris-Žaibas viena iš ryškiausių asmenybių Dzūkijos partizanų istorijoje. Šis vos šešis pradžios mokyklos skyrius baigęs kaimo vaikiną pasirodė turįs neeilinį karvedžio talentą. Savo partizano kelią pradėjęs kaimo savisaugos būryje, jis tapo vienu iš aštuonių Lietuvos Laisvės Kovos Karžygio garbės vardą gavusių partizanų. Filmo autoriai bando atskleisti Lietuvos partizaninio karo prieš Sovietų Sąjungą esmę, paneigti sovietinės propagandos daug metų bruktą pilietinio karo ar klasių kovos koncepciją, kuria buvo bandoma užmaskuoti Lietuvos okupacijos faktą.“

Filmo režisierius Andrius Cimbolaitis gausiai susirinkusiems alytiškiams (tarp jų ypač daug buvo moksleivių) ir svečiams trumpai pristatė filmą: „Mūsų krašte vyko plataus masto karas prieš Lietuvą, kuriai atstovavo partizanai. Nelygioje kovoje už laisvę žuvo daug Lietuvos sūnų, tačiau liko legenda. Žaibo vardas okupantams kėlė siaubą. Jo drąsa ir ryžtingumu ža-

vėjosi net priešai. Žaibas buvo sumanus partizanų kovos strategas. Jo išskirtinis bruožas – naudojo puolamąją taktiką prieš okupantus: ne tik prieš stribus, bet ir NKVD vidaus kariuomenę. Bendražygiai ir rėmėjai Žaibą laikė narsiu, ryžtingu ir teisingu vadu. Stebino jo idealizmas ir pasiaukojimas. „Gyvenk taip – tarsi nuo tavęs priklausytų visos Lietuvos likimas“, – tokiu credo vadovavosi Žaibas.“

Filmo trukmė – 1 val. 20 min. Po jo peržiūros filmo scenarijaus autorius Jonas Cimbolaitis atsakė į keletą klausimų apie filmo kūrimą: „Filmas buvo kuriamas ilgai – 2,5 metų. Tačiau įdėta daug širdies, daug meilės. Filmas pristatomas pirmiausiai Alytuje, nes pagarba atiduodama tam kraštui, kur Žaibas kovojo ir žuvo. Alytus – Dzūkijos sostinė, o Žaibas – Dzūkijos legenda. Pagrindinis filmo sumanytojų tikslas – kad visos Lietuvos jaunimas pamatytų šį filmą. Jis buvo kuriamas iš idėjos, tikintis, kad jaunajai kartai bus kaip mokomoji medžiaga. Svarbu šių dienų kontekste prisiminti, kaip mūsų Laisvė buvo iškovota. Nors žuvo tūkstančiai partizanų, tačiau jų idėja tapo legenda ir buvo apvainikuota Atgimimo ir Sąjūdžio trispalvėmis.“

Klevų Labučiai

Nugalėti vienatvę pozityviomis mintimis neįmanoma. Nuo vienatvės gydo tik „gyvi“ artimų žmonių prisilietimai. (E. Safari)

GENUTĖ PAKUTKIENĖ

Per karą į Klevus iš Lietuvos atėjo Juozas Labutis, kilęs iš Pridotkų kaimo Marijampolės rajone. Prieš atvykdamas į mūsų kraštą jis dirbo milicijoje prie Druskininkų sienos – Varnėnuose. Valdant prezidentui Antanui Smetonai, Juozas trejus metus tarnavęs kariuomenėje, paskui per karą buvo paimtas į karininkų gretas (turėjo leitenanto laipsnį) ir su frontu ėjo per Lenkiją iki Vokietijos sienos. Dalis draugų perėjo sieną ir vėliau pasiliko Vokietijoje, o Juozas Labutis, Vitas Rupinskas ir Žematauskas frontui traukiantis ėjo Lietuvos link. Kadangi siena jau buvo uždaryta, Juozas pasiliko Klevuose. Gyveno kiek laiko pas bevaikius Griučius, vėliau kitur.

Labučių ūkis Marijampolės rajono Pridotkų kaime buvo didelis, daug žemės, vien sodo 1 ha, atgavus žemę iš kolūkio, čia ūkininkavo Juozo mama. Tėvas anksčiau mirė. Laikyti buliai, žirgai ir eržilai.

Juozas Labutis neramiu karo laikmečiu nesugrįžo į gimtinę, o pasirinko Lenkiją – Seiniją, Lietuvoje palikdamas du savo brolius: Alfonsą Kaune ir Zigmą Marijampolėje. Alfonsas Labutis įgijo inžinieriaus laipsnį, dėstė universitete Kaune, prie sodybos dar ir ūkininkavo – augino daug daržovių ir parduodavo. Zigmas Labutis buvo gyvulių veislininkystės įmonės direktorius (šešiams rajonams). Visi broliai turėjo gerus balsus, mėgo dainuoti, Alfonsas dalyvavo ansamblyje ir grojo akordeonu. Koncertavo su kolektyvu ir buvo atvykę pasirodyti taip pat į Lenkiją.

Juozas ir Julija Labučiai su vaikais Romu ir Danute

Broliai Labučiai visi jau mirę, bet jų vaikai bendrauja ir iki šiol palaiko ryšius.

Nurimus karo audroms Juozas vedė Juliją Marcinkevičiūtę. Šios giminės pradininkas – Pranas Marcinkevičius, Augusto sūnus. Taigi vyriausias sūnus Pranas 1895 m. vedė Oną Valukonytę iš Lumbių. Jis gavo iš tėvų ketvirtą dalį kolonijos, statėsi naują sodybą. Jų šeimoje gimė šeši vaikai, užaugo keturi: Juozas, Ignas, Marė ir Vincas. Pranas Marcinkevičius mirė jaunas, sulaukęs vos 42-ejų, 1913 metais. Prieš tai keleriems metams buvo išvykęs užsidirbti į Ameriką. Grįžo be sveikatos. Jo žmona Ona, likusi jauna našlė su keturiais mažais vaikais, nepalūžo. Ūkininkavo ir dar net nusipirko žemės Vakantuose.

Vyriausias Prano ir Onos sūnus Juozas Marcinkevičius vedė 1926 m. Stefaniją Marazaitę iš Klevų. Jis, atsisakyęs nuo mamos, statėsi molinę trobą. 1933 m. netikėtai susirgo ir greit mirė. Liko trys našlaitės: Julija, gimusi 1926 m. (būsima Labutienė), Birutė (1930 m.), Vitalė (1933 m., po tėvo mirties). Julija dažnai kartojo mamos žodžius, kad Viešpats Dievas yra davęs ašaras dėl širdies nuraminimo, bet kodėl jų nepadaręs saldžių...

Mirus 42 metų tėvui, Julijos mama pati grūmėsi su ūkiu ir trimis vaikais. Jai sekėsi, gerai ūkininkavo ir dar žemės pirkosi. Sudegus Vinco Marcinkevičiaus medinei trobai, jų šeima įsikėlė į kitapus kelio Juozo pastatytą molinę trobą. Šeimos kartu gyveno iki tol, kol 1941 m. visi Marcinkevičiai (Vincos šeima ir mirusio Juozo vaikai), tarp jų ir Julija su sėm ir močiute (kadangi mama buvo nesveika, tai pasiliko pas savo tėvus Marazus Klevuose), išvyko į Lietuvą.

Visos trys našlaitės buvo priimtos į Vilniaus našlaičių namus, kur mokėsi, buvo aprūpintos maistu. Paskui jas visas priėmė tėvo Juozo brolis Ignas.

Vyriausioji sesė Julija su dėde Vincu ir jo mama Ona (savo močiute) sugrįžę 1944 m. iš Lietuvos į Klevus savo sodyboje rado vokiečių apgyvendintą Trockių šeimą nuo Suvalkų. Pokariu Julija gyveno pas mamos sesę Anelę Marazaitę-Nevulienę Didžiuliuose. Julijos sesė Birutė (tapusi Rėkiene), pokariu grįžusi iš Lietuvos, gyveno Seinuose, trobelėje prie kapių. Turėjo dukrą Vitalę (ji išteikėjo į Svinouisę) ir sūnų Antaną. Visi

mirę. O Julijos ir Birutės sesuo Vitalija Marcinkevičiūtė, kurį laiką gyvenusi pas dėdę Igną Lietuvoje, pasiliko visam laikui tėvynėje. Vėliau su sesėm susirašinėjo ir po daugelio metų susitiko per mingą Veisiejuose.

Trockiams išsikėlus, Ona ūkį aprašė perpus sūnui Vincui (Gintauto tėvui) ir anksti mirusio antro sūnaus Juozo vyriausiajai dukrai Julei. Ežios lyg ir nebuvo, šeimos (sudegus Vinco šeimos trobesiams) apsigyveno vienoje dviem galais troboje, sykiu laikė vienam tvarte gyvulius, kluone – pašarą. Laukus pasidalijo pusiau – kiekvienai šeimai po 6,5 ha. Visada gražiai sugyveno, sutarė.

Julijos ir Juozo Labučių santuoka buvo įteisinta 1947 m. Labučiai po kiek laiko pasiūlyta pavardę sulenkinti ir pakeisti į Labanowski, bet jis nesutiko, buvo karštas lietuvis. Klevų kaime Julijos vyras garsėjo kaip gerai ir gražiai siuvas pakinktus arkliams, vadintus „šorais“: „Ne bile kokius, o gražus, su raktais, rimorus dailiai išsiuvinėdavo, ir tai ne kasdienai, o ciko cik geresniems išvažavimam, šventėm, vesailiom, tep gražai inpuošdavo inkinkytus arklius“. Karvių ir avių kailius gerai mokėjo išdirbti (išrauginti ažuolo ir eglės žievėse) kitas Klevų gyventojas Antanas Marazas (Julijos dėdė, jos mamos brolis).

Labučiai užsidirbdavo papildomai siūdami kaimo žmonėms ir ėjo po dvarus siūti. O nusipirkę iš Sidario brikelę, kurią apkaustė Julijos dėdė Marazas, veždavo vestuvinių, ir jau papildomų pinigų būdavo. Juozas siuvo arkliams pakinktus, o Julija žmonėms sijonus, kelnes, palaidines, paltus, kailinius. Ji mokslo ragavo (mokėsi rašyti ir skaityti bei artelėje siūti) būdama Lietuvoje, Vilniuje. Siūti dar daugiau pasimokė iš tetos Anelės Marazaitės. O Anelė buvo išmokusi iš Katrės Buračiauskaitės (kuri siuvimo mokėsi Lietuvoje artelėje; ji čia pasiliko, neištekėjo, siuvėjava ir padėjo savo sesei našlei Marytei Kalkauskienei auklėti dvi dukras).

Julija Labutienė taip pat vėliau išmokė ne vieną siūti, tarp kitų Šliaužytę (būsimą Agurkienę) iš Kilčėnų.

Kaip jau minėta, Marcinkevičių ir Labučių šeimos gyveno toje pačioje sodyboje. Julės ir Juozo Labučių šeimoje užaugo porėlė vaikų: sūnus Romas ir dukra Danutė. Romas vedė iš Rašaičių Stasę Zajančkauskaitę ir pasistatė namą Seinuose, o Danutė išėjo į marčias į Kampučius – išteklėjo už Sigito Balevičiaus.

Kitam gale trobos gyvenusioje Julijos dėdės Vinco Marcinkevičiaus šeimoje buvo Gintautas, Regina ir Jonas. Vyresniesiems išsimokslinus, namuose ūkininkavo Jonas, kuris vėliau žuvo.

Šitos šeimos ilgokai gyveno kartu (ta pati troba, kluonas, tvartas, kiemas). Tik perimant pusę ūkelio Labučių anūkui Dariui geodezininkai padalijo žemę ir namus pusiau abiejų šeimų palikuonims.

Ilgainiui Julija tėviškėje paliko viena. Kiti arba mirė, arba išsikėlė. Ji pamilo vienatvę, nors rūpėjo ir artimieji, laukė jų atvykstant. Julijos sūnus Romas, apsigyvenęs Seinuose, su šeima remontavo Klevuose pastatus, persitatė naują mūrinį gyvenamąjį namą, ūkininkavo dar nusipirkę 10 ha žemės, lankė mamą. Marti Staselė gamino maistą, kasdien vežė karštus pietus, patvarkydavo. Kalbino Juliją važiuoti į Seinus, bet ji nesutiko, jai kaimas buvo už viską mielesnis.

Julija Labutienė mirė 2014 m. spalio 29 d., o jos vyras Juozas – prieš 24 metus, 1990-ųjų rugsėjo 29 d.

Kostas Leončikas sako: „Juozą Labutį gerai pažinojau, bet mažai žinau apie jo gyvenimą. Girdėjau, kad kilęs iš Marijampolės krašto. Į Klevus atvyko, kai Seinų kraštas buvo išvaduotas iš vokiečių okupacijos. Pradžioje jam sunku buvo apsiprasti su kleviškių kalba. Jam atrodė, kad tai nei lietuvių, nei lenkų kalba.“

Ne vienas sakęs, kad Labutis negalėjo apsiprasti su kalba Klevuose ir kitur. Sykį iš Suvalkų važiuavo su

kaimynu, atrodė, Vitu Rupinsku, taip pat nemokėjusiu lenkiškai. Abu buvo išgėrę buteliuką, tai kaip užmigo traukiny – tik Varšuvoj konduktorius, tikrindamas bilietus, juos pažadino. Ir nežinia, ar nubaudė, nes negalėjo susišnekėt, mat abu lenkiškai nemokėjo. Klevuose mėgstama sakyti: „O bus kap Labucų Varšuvon“. Šiaip tai visi jį gyrė, ypač kad gerai siuvas pakinktus arkliams.

Julija Labutienė – tai Gintauto Marcinkevičiaus pusseserė ir kaimynė, mat už sienos, toj pačioj troboj gyveno. Ežia ėjo per kiemą ir trobos viduriu. Jis išleidęs knygą „Klevai“. Prieš mirtį dar surinko šios giminės palikuonių vardus ir pavardes nuo senų laikų, išleido atskira knygutė ir išdalijo giminėms.

Štai kaip pagal Gintauto Marcinkevičiaus surinktą medžiagą eina šaka iki Julijos. Marcinkevičių pradininkas Klevuose buvo vardu Mikas. Jis gimęs 1813 m. Marcinkonyse, Motiejaus ir Ievos (Staskevičiūtės) Marcinkevičių šeimoje. Šiaip pavardė kilminga – su herbu, vaizduojančiu gulbę (atseit didikai). Jie atsikėlė vėliau nei Vinikaičiai, Misiukoniai, Sidariai, Leončikai, Bruneikos ar gyvenę Plėtos, Rutavičiai, Paškevičiai.

Mikas vedė Rožę Kalinauskaitę ir apsigyveno Klevuose. Jiems gimė Jokūbas. Žmona mirė. Antroji Miko žmona buvo Ona Misiukonytė iš Klevų. Jiems gimė: Adomas, Augustas, Mikas (mirė 5 mėnesių), Teresė (mirė jauna), Ignotas (mirė kitais metais), Ieva, Motiejus. Iš penkių užaugusių vaikų Adomas paveldėjo tėviškę. O Augustas buvo Julijos prosenelis.

Graži Labučių pavardė tebeskamba ir dabar – Julijos proanūkėliai lanko Seinų „Žiburio“ mokyklą.

Dėkoju Romui Labučiui, Kastulei Marazaitėi-Subačienei ir kitiems už pateiktas žinias.

„Viltelės“ klubo ir „Tu ne vienas“ draugijos 2014 metų veikla

VIDA JOLANTA STANKEVIČIENĖ

Šių metų balandžio 28 d. „Viltelės“ klubui sukaks 15 metų. Pirmas mūsų integracinis susitikimas su neįgaliais žmonėmis ir jų globėjomis įvyko 2000-ųjų balandžio 28 d. ambulatorijos patalpoje. Per tą pirmą susitikimą klubas ir pavadintas „Viltelė“. Pradžią visada būna sunki, o čia buvo pirmą organizaciją Punske ir jo apylinkėse, kuri pasirūpino neįgaliais žmonėmis. Kad „Viltelės“ klubas galėtų formaliai veikti, Romo Vitkausko pastangomis 2002 metais įkurta Draugija vaikams ir jaunimui „Tu ne vienas“. Jos tikslas buvo globoti „Viltelės“ klubą. Draugija išplėtė šio klubo veiklą. Parengta nemažai projektų, kurių dėka parūpinta klubo globotiniams medžiagų manualiniam darbui, reabilitacinės įrangos, suorganizuota išvykų, mokymų. Vaikai ir jaunimas mielai ateina į „Viltelę“, dalyvauja klubo gyvenime, programose, išvykose, užsiėmimuose. Draugija „Tu ne vienas“ globoja „Viltelės“ klubą, o jos tikslas – padėti neįgaliams žmonėms.

Neįgalusis – tai toks asmuo, kuris turi ilgalaikių fizinių, psichikos, intelekto ar jutimo sutrikimų, kurie sąveikaudami su įvairiomis kliūtimis gali trukdyti šiam asmeniui visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenėje lygiai su kitais asmenimis. Paskaičiuota, kad pasaulyje vienas iš dešimties žmonių yra neįgalus. Man atrodo, tai labai daug. Anksčiau neįgaliuosius gydytojai stengėsi išgydyti. Tai mes vadiname medicininio požiūriu į negalią. Bet dažnai gydytojai negalios išgydyti juk negali. Ne kartą toks žmogus paliekamas vienas su savo problemomis. Kenčia ne

tik jis, bet dažnai ir šeima. Neįgalūs asmenys sudaro nemažą dalį mūsų visuomenės.

2014 metų eglutė

„Neįgalumo“ sąvoka pradėta vartoti tik prieš keletą metų, nes seniau bendrinėje kalboje vartoti terminai „invalidas“ ir „invalidumas“. Jie turi neigiamą atspalvį: tarsi žmogus su negalia būtų nepilnavertis visuomenės narys, nes svarbiausias jį nuo kitų skiriantis bruožas – fizinis ar psichinis trūkumas, dėl kurio jis negali atlikti savo pareigų visuomenei. Visame pasaulyje integracijos procesui žengiant į priekį, labai aktualu įvertinti neįgaliųjų prisitaikomąjį elgesį, kuris gali būti apibūdinamas kaip savarankiškumas, gebėjimas prisitaikyti – neatsilikti, socialinis ir emocinis brandumas.

„Viltelės“ klubo dalyviai 2014 m. vasarį šventė eglutę, kovo mėnesį dalyvavo Velykiniame žmonių su negalia sporto turnyre, kurį suorganizavo „Šešupės“ klubas Marijampolėje. Liepą „Šilainėje“ surengtas tarptautinis žvejybos renginys. „Viltelės“ klubo dalyviai mielai susipažino su naujais bičiuliais iš Lietuvos. Spalio

mėnesį vaikai kartu su tėveliais buvo išvykę į Belovežą. Kelionės tikslas buvo atsipalaiduoti nuo kasdienių rūpesčių ir darbų, susipažinti su gražiu gamtovaizdžiu, muziejumi, parku bei vertingai praleisti laisvalaikį.

Jaunimas nupynė vainiką Žolinės šventei. Gruodį kartu su VšĮ „Tėviškes namai“ iš Alytaus Lietuvos ir Lenkijos jaunimo fondui pateiktas projektas „Mažiau galimybių turinčių jaunų žmonių įtraukimas į bendruomenės veiklą: BE ŠAKNŲ – NĖRA SPARNŲ“.

Vasario 7 d. išrinkta „Tu ne vienas“ draugijos nauja valdžia. Man toliau teks eiti pirmininkės pareigas. Vicepirmininke išrinkta Irena Kardauskienė, kuri per tuos 15 metų taip pat aktyviai veikė „Viltelėje“ ir draugijoje. Įždininke tapo Dalia Lukaševičiūtė. Revizijos komisijos narės: Teresė Grėbliūnienė, Danutė Aleksienė, Angelė Makauskienė.

Labai malonu, kad atsiranda rėmėjų, neabejingų mūsų veiklai. „Tu ne vienas“ 2012 m. įregistruota kaip visuotinės naudos organizacija ir jai galima pervesti 1% savo metinių pajamų mokesčio. Draugija 2014 m. surinko 4266,62 zł. Tai nemaža suma „Viltelės“ klubui. Už tuos pinigus nupirkome medžiagų manualiniams darbams, žaidimų, suorganizavome išvyką į Belovežą. Planuojame taip pat nuvykti į reabilitacinį baseiną.

Labai ačiū rėmėjams: Kanados lietuvių fondui už 1000 dol. auką, SKLIS Kanadoje už 200 dol. bei pakelį su žaislais ir įvairiomis me-

džiagomis manualiniams darbams, lėkštes, saldumynus, A. ir L. Jonušams už 50 dol. auką, Punsco valčiaus įstaigai, Aldutei Šupšinskienei ir visiems kitiems, kurie prisidėjo prie „Viltelės“ klubo ir draugijos gyvavimo 2014 m.

Draugijai „Tu ne vienas“ šiais metais taip pat galima pervesti 1% savo metinių pajamų mokesčio (Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Nie jesteś sam“, ul. Szkolna 26, 16-515 Puńsk; KRS 0000088827).

Jeigu nesate abejingi draugijos veiklai, paaukokite jai 1%. Nuoširdžiai dėkojame visiems, kas pagerins draugijos finansinę padėtį. Kviečiame bendradarbiauti ir ateityje.

Dėl paramos Punsco pagrindinės mokyklos ir gimnazijos tėvų tarybos veiklai

Punsco pagrindinės mokyklos ir gimnazijos tėvų taryba rūpinasi vaikų ir jaunimo ugdymo sąlygų gerinimu. Siekdami gerinti didaktinio proceso metu naudojamų priemonių būklę kreipiamės į geros valios žmones, įmonių valdymo organus, institucijų vadovus paremti mūsų prasmingą veiklą.

Pastaraisiais metais už Tėvų tarybos surinktas lėšas, taip pat mokyklos rėmėjų, t. y. Lietuvos ir Lenkijos įmonių, fondų bei Punsco valčiaus savivaldybės, finansinės paramos dėka buvo įgyvendintas stambus sumanymas, t. y. metalinių spintelių mokyklos rūbinei pirkimas (pagr. mokyklos IV–VI ir gimnazijos I–III

lietuviškoms ir lenkiškoms klasėms), tuo tarpu 2013–2014 m. m. įsigytos 5 interaktyviosios lentos. Šiais metais planuojame toliau gerinti didaktinę bazę, kad ugdymo procesas moderniai įrengtose klasėse būtų malonus ir efektyvus.

Būsime dėkingi už suteiktą paramą.

Galite paremti mus finansiškai lėšas įmokėdami mokyklos raštinėje arba į Tėvų tarybos banko sąskaitą Nr. 26 9354 0007 0071 0071 0700 0805 0001 (BS Sejny).

Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos ir gimnazijos tėvų taryba

SEJPASZ

PARDUODAME TRAŠAS

Patraukliomis kainomis.

Nemokamai atvežame.

Galima pirkti išsimokėtinai.

Seinai, Liepos 22 g. 16 (įėjimas nuo turgavietės)

Tel. 693 107 264

Parduodame malkas kurui

(sukapotas arba supjautas).

Pristatome į vietą. Išrašome sąskaitą.

Vežame krovinius iš Lenkijos į Lietuvą ir iš Lietuvos į Lenkiją.

Tel. 00370 68212786, el. p. vidas5@takas.lt

Kapų tyla ir juoda žemelė amžinam poilsiui priglaudė mylimą mūsų bendradarbės mamą. Dalijamės skausmu ir skiriame Onutei Virbylienei nuoširdžius užuojautos žodžius.

Punsco savivaldybės vaikų darželio lenkų ir lietuvių dėstomosiomis kalbomis darbuotojos ir auklėtiniai

Jeigu Lenkijos teritorijoje patyrei avariją arba avarijos metu buvai sužalotas – skambink!

Profesionaliai ir teisiškai padėsime

Tau gauti žalos atlyginimą.

Skambink

tel. 8-65929492 (Lietuvoje),

606958823 (Lenkijoje).

Mieli „Aušros“ skaitytojai,

jau dešimtus metus Seinuose veikia „Žiburio“ mokykla, jau antrus metus yra galimybė 1 proc. pajamų mokesčio paremti mūsų mokyklą.

Nedvejokite, Jūsų parama nenueis veltui – visą laiką plečiame ir geriname mokymo bazę, kad pasiektume pačią geriausią mokymo kokybę ir pačius optimaliausius rezultatus.

KRS: 0000270261,

cel szczegółowy ZS w Sejnach 3888

Lietuvos žiniasklaida

2015 02 25 - 03 10

Šįkart žurnalistus labiausiai domino dvi temos: savivaldybių tarybų ir merų rinkimai bei valdžios nutarimas po šešerių metų pertraukos vėl kariuomenę papildyti šauktiniais.

„Nebalsavau už žmogų, kuris atstovauja Kremliaus interesams Lietuvoje, ir tikrai nebalsavau už tą, kuris atstovauja oligarchų interesams Lietuvoje bei praskolino Vilnių“, – taip iš anksto balsavusi rinkimuose žiniasklaidai kalbėjo šalies vadovė Dalia Grybauskaitė.

Nors Prezidentė neįvardijo konkrečių pavardžių, tačiau politologai ir atidesni rinkėjai suprato – kalbėta apie dabartinį Vilniaus merą Artūrą Zuoką ir Lietuvos lenkų rinkimų akcijos (LLRA) atstovą Valdemarą Tomaševskį.

Prezidentės antausis V. Tomaševskiui ir A. Zuokui: pakenks ar padės? – LRT radijo laidoje svarstė politologai. Pasak pašnekovų, šio D. Grybauskaitės žingsnio poveikis rinkėjams prieštaringas: dalis neapsisprendusių rinkėjų gali pasekti Prezidentės pavyzdžiu, kiti – iš principo balsuoti priešingai.

Kaip sakė Kauno technologijos universiteto profesorius Algis Krupavičius, nesvarbu, kad buvo panaudota Ezopo kalba, žmonės tikrai suprato, kokios pavardės slepiasi už asmenų apibūdinimo. Tačiau politologas pabrėžė, kad valstybės galva, prieš rinkimus komentuodama atskirus kandidatus, elgiasi nekorektiškai.

Mykolo Romerio universiteto docentas politologas Vytautas Dumbliuskas tokį D. Grybauskaitės pasisakymą vertino taip: „Formaliai D. Grybauskaitė išreiškė savo nuomonę, bet etikos požiūriu dėl šio po-

elgio teisingumo nesu tikras. Aišku, kad V. Tomaševskis yra tamsi asmenybė. Jo ryšiai su Rusija yra įrodyti žiniasklaidos – jo pavardė rasta rusiško nacionalistinio leidinio redakcijoje, tačiau sunku teigti, kad jis yra kažkoks įtakos agentas.

A. Zuokas – diskutuotinas klausimas. Prezidentės griežtai neigiamas santykis su A. Zuoku seniai žinomas, ir ji, kaip pilietė, išsakė savo poziciją, nes mato neigiamus dalykus. Bet miestas tikrai praskolintas. Kai kurie žmonės, neminėsiu pavardžių, kuriems buvo siūloma eiti į merus, atsisakė todėl, kad žino tikrą padėtį. O ji – tragiška. Net yra tokių versijų, kad A. Zuoką leidžia dar vienai kadencijai, kad su tiek praskolintu Vilniumi po dar vienos kadencijos žlugtų jo politinė karjera.“

Kaip parodė rinkimų rezultatai, ir A. Zuokas, ir V. Tomaševskis rinkimuose pasirodė visai neblogai – iš dvylikos kandidatų Vilniuje užimti mero postą jų rezultatai buvo atitinkamai antras ir trečias. Ar tam įtakos turėjo Prezidentės žodžiai, pasakyti sunku.

„Ar ir jums paskambino premjeras?“ Taip apie Vyriausybės vadovo, socialdemokratų (LSDP) pirmininko Algirdo Butkevičiaus skambučius rinkėjams pora dienų iki rinkimų rašė portalas delfi.lt. Pasak rašinio autoriaus Šarūno Černiausko, „pats A. Butkevičius rinkėjams neskambinėjo. Naudojantis apmokėta telemarketingo paslauga, gyventojams ištransliuotas įrašytas pranešimas, kuriame A. Butkevičius ragino ateiti prie balsadėžių ir, žinoma, nepagailėti balsų LSDP kandidatams.

Tokią agitaciją didelė dalis „klientų“ gavo nedavę savo sutikimo, tačiau socdemai tikina niekam nenusižengę.

LSDP atsakingasis sekretorius ir kandidatas į Vilniaus mero postą Gintautas Paluckas portalui teigė, esą numerius rinko patys socdemai.

„Numeriai atrenkami ir naudojami tie, kuriuos mūsų partijos nariai surinko per mūsų simpatikų kontaktų rinkimo akciją, kuri prasidėjo prieš praėjusių metų Europos Parlamento ir prezidento rinkimus. Renkame savo draugus, pažįstamus, artimuosius. Surinkome daugiau nei 30 tūkst. numerių“, – kalbėjo G. Paluckas.

Reklamos įstatyme nustatyta, kad „reklama telefonu, telefaksu, teleksu, elektroniniu paštu gali būti teikiama tik reklamos vartotojo sutikimu arba jo prašymu“. G. Paluckas neslėpė, kad tikrai ne visi premjero „skambučių“ sulaukę žmonės davė tam sutikimą. Bet, anot jo, rinkimų agitacijai ši taisyklė negalioja – mat taikomas kitas įstatymas.

„Čia yra ne reklama – čia yra rinkimų agitacija. (...) Skambinti telefonu ar siųsti SMS žinutę nėra draudžiama“, – tikino G. Paluckas“.

Savivaldybių tarybų rinkimai sėkmingiausi buvo socialdemokratams. Po jų buvo Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai, Liberalų sąjūdis. Palyginti su anksčiau rinkimais, šie nebuvo sėkmingi Darbo partijai (8 proc. balsų) bei partijai „Tvarka ir teisingumas“ (6 proc.).

„Savivaldos rinkimai sudrebins Vyriausybę?“ – paskelbus rinkimų rezultatus svarstė portalas lrytas.lt. „Rinkimų baigtis yra tokia, kad dvi iš valdančiosios koalicijos partijų iš tikrųjų gavo labai mažai piliečių pasitikėjimo. Čia galima iškelti atvirą klausimą, ar apie tai nebus galvojama tų politinių jėgų lyderių, kad galbūt

ateinant Seimo rinkimams verta vis dėlto pasitraukti iš valdančiosios koalicijos į opoziciją, nes kitaip gali būti prastai“, – portalas perteikė spaudos konferencijoje pasakytus Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto (TSPMI) dėstytojo Mažvydo Jastramskio žodžius.

TSPMI direktorius Ramūnas Vilpišauskas savo ruožtu atkreipė dėmesį, kad rinkimai rodo ir socialdemokratų mažėjančią įtaką, tačiau teigė, kad „darbiečių“ ir „tvarkiečių“ perspektyva – pesimistiškesnė. „Ar tai yra ilgalaikiškos tendencijos, kol kas anksti prognozuoti. Socialdemokratų atveju greičiausiai ne, bet gali būti, kad „Darbo partija“ ir „Tvarka ir teisingumas“ visgi apskritai yra prarandančios savo įtaką partijos. Bent taip galima būtų spėti be išsamesnės analizės“, – svarstė R. Vilpišauskas.

Tiesa, rinkėjai laukiami ir kovo 15 d., kai daugelyje savivaldybių, kuriose iškart nebuvo išrinktas meras, vyks antrasis rinkimų turas. Jame varžysis du daugiausia balsų surinkę kandidatai.

Jau kelerius metus Lietuvos kariuomenėje tarnauja vien profesionalūs kareiviai. Kol pasaulyje buvo palyginti ramu, tol atrodė, jog viskas su šalies gynyba yra gerai. Tačiau pastaruoju metu situacijai blogėjant apsižiūrėta, jog prireikus nebūtų kam ginti valstybės.

„Kol Rusija vykdo karinę agresiją Ukrainoje, geopolitinė situacija yra labai sudėtinga, todėl Lietuvos kariuomenė jau dabar turi sukomplektuoti iki galo savo kariuomenės dalinius. Šiuo metu mūsų šalis neturi reikiamo rezervo, o karių trūkumas yra toks didelis, kad kelia grėsmę valstybės saugumui“, – portalas 15min.lt perteikė Lietuvos kariuomenės vado generolo majoro Vytauto Jono Žuko mintis.

Generolas sakė, jog Valstybės gynimo taryba nusprendė penkerius metus kariuomenę pildyti šaukti-

niais ir jau šiemet pašaukti 3 tūkst. jaunuolių. Anot jo, šiuo metu Lietuvos kariuomenę sudaro apie 12 tūkst. karių, o tai tik pusė skaičiaus, kurio reikėtų šalies gynybai.

Šiam sprendimui pritarė ir Vyriausybė. Paskutinis žodis priklauso Seimui, tačiau atrodo, jog priimti galutinį sprendimą nebus lengva, nes dar iki to, kol idėja atkeliavo iki parlamento, žiniasklaidoje netrūko pasisakančiųjų ir „už“, ir „prieš“ jaunuolių šaukimą į kariuomenę.

Komentare „Šauktinių grąžinimas – klausimai, į kuriuos teks atsakyti Lietuvos vadovams“ portalas delfi.lt rašė: „Iškart po sprendimo prasidėjo diskusijos apie tai, kad aukštosios mokyklos ateinančius penkerius metus sulauks labai daug studentų, o gydymo įstaigos – sergančių arba „sergančių“ jaunuolių. Kariuomenės vadas dar leptelėjo, kad šauktiniai bus renkami „loterijos“ principu. Nuo tokios „loterijos“ žmonių neišgelbės nei turimas diplomai, nei darbas – darbdavys tik privalės 9 mėnesius saugoti pašauktojo darbo vietą.

Portalo apklausa atskleidė, kad iš 13 201 internetu balsavusio asmens 57,5 proc. nepritaria privalomosios karinės tarnybos grąžinimui, 30,5 proc. pritaria, 8,8 proc. sutiktų su tokiu sprendimu nebent laikinai, 3,2 proc. neturėjo nuomonės.

TSPMI politologas Tomas Janeliūnas išskyrė tris pagrindinius kritikos elementus: prastą žinios komunikavimą apskritai, „loterijos“ principą bei pagrįstą klausimą – kodėl į tarnybą nešaukiamos moterys?

Pasak politologo, pirmoji žinia turėjo būti visai kita: kad pirmiausia į privalomąją karinę tarnybą bus kviečiami savanoriai ir tik jų nesurinkus pakankamai jaunuoliai bus šaukiami jau pagal sąrašus.

„Ar ne tai turėtų būti pati pirmoji ir svarbiausia žinia?“ – klausė T. Janeliūnas.

„Šauktinių kariuomenės galia kelia abejonių“, – taip apie šalies vadovų planus manė portalas lrytas.lt. „Jau aišku, kad partijų nuomonės išsiskyrė. Privalomajai karo tarnybai karštai pritaria tik konservatoriai. Premjerui A. Butkevičiui viešai nereiškiant nuomonės, tyli ir socialdemokratai. Liberalų sąjūdis net savo programoje nepritaria šauktinių kariuomenei, o partijos lyderis E. Masiulis linkęs abejoti jos nauda. „Prieš“ pasisakė ir „tvarkiečių“ vadovas R. Paksas. Atrodo, nėra apsisprendę, ar pritarti šauktiniams, ir „darbiečiai“.

Toks politinis susiskaldymas atspindi ir visuomenės nuotaikas.

(...) Iš tiesų

nėra lengva atsakyti į klausimą, ar tai pats geriausias būdas stiprinti Lietuvos gynybines galias.

(...) Ar šią problemą galima spręsti tik grąžinant privalomąją karo tarnybą? Gal geriau būtų tiesiog didinti kariams algas, plėsti socialines garantijas, pasitelkti daugiau savanorių?

(...) Ginčų kyla ir dėl šauktinių kariuomenės efektyvumo. Net Lietuvos kariniai specialistai abejoja, ar vos kelis mėnesius mokyti kariai pajėgtų atlikti sudėtingas užduotis. Juk mažesnė profesionali kariuomenė gali būti gerokai pajėgesnė už didelę šauktinių armiją.

Šitaip manyti skatina ir šiuolaikiniai kariavimo būdai, kai naudojama vis daugiau sudėtingos technikos, kurios naikinančiai galiai atskleisti reikia ne tiek karių kiekybės, kiek kariuomenės kokybės.

Nėra aišku, ar tiesa, kad šauktinių kariuomenė gerokai pigesnė nei profesionali, o Lietuva tiesiog neturi pinigų karių skaičiui didinti (...).

Generolas sakė, jog Valstybės gynimo taryba nusprendė penkerius metus kariuomenę pildyti šauktiniais ir jau šiemet pašaukti 3 tūkst.